

Platform
Voorzitters
Examencommissie HR

Onderzoeksrapport

Onderzoek Jaarverslagen
Examencommissies Hogeschool Rotterdam
2021-2022

Samenvatting en analyse

Instituut

Platform Voorzitters
Examencommissies

Naam auteur(s)

Julia Noordegraaf (voorzitter)
Yoke Wai Wong (vicevoorzitter)

*Datum
Status*

16-02-2023
Versie 5 (vastgesteld ter PVE
bijeenkomst d.d. 16-02-2023)

Onderzoekers

Naam	Functie
Julia Noordegraaf	Voorzitter PVE
Yoke Wai Wong	Vicevoorzitter PVE

DEFINITIEF

Versiebeheer

Versie	Bespreken/vaststellen	wanneer
001	Bespreken	15 december 2022
002	bespreken/tegenlezen voorzitters	23 januari 2023
003	Input voorzitters verwerken	1 februari 2023
004	Concept finaliseren	9 februari 2023
005	Definitieve concept t.b.v. PVE- bijeenkomst van 16 februari 2023	9 februari 2023
006	Rapport vaststellen ter PVE-bijeenkomst van februari.	16 februari 2023

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	6
1. Inleiding	7
2. Totstandkoming jaarverslag en onderzoeksrapport	8
3. Borging van kwaliteit van tentamens	10
3.1 Mandaat toetscommissies	10
3.2 Inrichting toetscommissies	12
3.3 Planning & control cyclus	15
4. Borging van kwaliteit gerealiseerde leerresultaten	18
4.1 Werkwijze examencommissies bij het borgen van gerealiseerde leerresultaten	18
4.2 Verantwoording van de borging van de kwaliteit van examens	20
4.3 Betrokkenheid van externen	21
5. Analyse kwantitatieve gegevens	24
6. Stand van zaken aanbevelingen (in vervolg acties)	27
6.1 Overgang (verlengde) corona studiejaar naar 'normaal' studiejaar	27
6.2 Systeemverantwoordelijkheid van de aanbevelingen	27
6.3 Status acties (voorheen aanbevelingen) eerdere onderzoeksrapporten	28
7. Conclusie en acties	31
7.1 Totstandkoming jaarverslag en onderzoeksrapport	31
7.2 Borging kwaliteit tentamens	31
7.3 Borging kwaliteit gerealiseerde leerresultaten	33
7.4 Analyse kwantitatieve gegevens	35
7.5 Systeemverantwoordelijkheid	36
8. BIJLAGEN:	37
8.1 Statusoverzicht (verplichte/geadviseerde) acties	37
8.2 Kwantitatieve gegevens	40

Managementsamenvatting

Ook in het verslagjaar hebben de examencommissies een hoge mate van deskundigheid en veerkracht laten zien. Door de coronacrisis zijn bepaalde processen op gang gekomen, waarbij de plotselinge omslag van fysiek naar online onderwijs met de daarbij behorende online toetsing in een stroomversnelling kwam. Het gezamenlijk optreden van de voorzitters binnen het PVE blijft in positieve zin de verhoudingen en samenwerking tussen de examencommissies en relevante actoren (zoals toetscommissies, management en instellingsbestuur) versterken en blijft relevant, zeker waar het gaat om nieuwe processen en relevante onderwijsontwikkelingen.

Naast de aanhoudende belangrijke doelstelling dat de jaarverslagen betekenisvol en zelfstandig leesbaar zouden moeten zijn, is er ook meer aandacht gegeven aan de opvolging van aanbevelingen door het PVE en de individuele examencommissies en de PDCA-cyclus. Tevens zijn de ontwikkelingen van de inrichting van toetsborgingscommissies nader bekeken en haar P&C-cyclus met de examencommissie. In relatie tot het opleidingsmanagement is verduidelijking van de vervolgstappen gegeven. Kwaliteitsborging van het onderwijs blijft een gedeelde verantwoordelijkheid van zowel de opleiding als examencommissies. De opleiding richt het onderwijsprogramma in en de examencommissies borgen. Beide actoren dienen aantoonbaar te maken hoe de waarborging uit te voeren. Nauwe samenwerking met het onderwijsmanagement, diverse relevante commissies aangaande kwaliteit opleidingsprogramma, toetsing, toetsbeleid en toetsorganisatie en transparantie hiervan is van belang.

Het College van Bestuur heeft benadrukt dat de examencommissies een groei van volwassenheid laten zien waarbij haar eigenstandige en zelfstandige rol sterker is geworden en er geen aanleiding is geweest om te interveniëren. Steeds duidelijk is te merken dat de examencommissies harmoniserend optreden en vooruitblikkend zal deze verbindendheid versterkt worden d.m.v. continuering van kennisdeling, professionalisering en heldere afspraken.

Concrete omschrijving van de borgingsactiviteiten inzake tentamens en realisering van de leerresultaten gebeurt voornamelijk in hoofdstuk 3 en 4. De onderzoekers hebben als leidraad genomen het totaaloverzicht van de aanbevelingen vanaf de examencommissie jaarverslagen 2017-2018 en onderzocht wat de stand van zaken is van nog openstaande punten. De meeste aanbevelingen zijn vrijwel geheel opgevolgd en andere aanbevelingen blijven van belang, zoals het functioneren van de PDCA-cyclus van de examencommissies in relatie tot het opleidingsmanagement en de P&C-cyclus met de toetscommissies. En ook het vraagstuk 'borgen of zorgen' blijft van belang, waarbij overigens op te merken is dat er steeds meer een duidelijke keuze wordt gemaakt voor een uitsluitend borgende toetscommissie. Er is voor gekozen in dit onderzoeksverslag veel van die informatie zichtbaar te maken in compacte tabel-overzichten, zodat alle betrokkenen op een efficiënte manier kennis kunnen nemen van elkaars werkwijzen en daar hun voordeel mee kunnen blijven doen.

1. Inleiding

Op grond van artikel 7.12b lid 5 van de WHW stelt iedere examencommissie jaarlijks een verslag op van haar werkzaamheden. Binnen Hogeschool Rotterdam waren in het studiejaar 2021-2022 twaalf examencommissies actief (waarbij de examencommissie van instituut HRBS nog bestaat uit twee examenkamers, die ieder hun eigen jaarverslag opstelden).

Vanwege de formele erkenning van het Platform Voorzitters Examencommissies (hierna 'PVE') door het College van Bestuur met ingang van 1 januari 2021 heeft het PVE de taak van het uitvoeren van een onderzoek naar de examencommissie jaarverslagen gekregen. Deze taak is gemandateerd aan het DB van het PVE (= Dagelijks bestuur: voorzitter en vicevoorzitter).¹ Dit onderzoeksrapport jaarverslagen staat los van het jaarverslag van het PVE.

Doelstelling

De WHW eist dat iedere examencommissie een jaarverslag opstelt en dit verstrekt aan het CvB. Het onderzoeksrapport geeft een duidelijk beeld waarop een examencommissie haar borgingstaken individueel, maar ook gezamenlijk heeft uitgevoerd. Tevens geeft het onderzoeksrapport inzicht in wat de belangrijke trends en ontwikkelingen op het niveau van de hogeschool zijn en welke passende acties genomen kunnen worden voor de verdere ontwikkeling van het PVE en de individuele examencommissies. Voor de implementatie en verankering van de geformuleerde acties uit dit onderzoeksrapport zullen deze acties voorgelegd worden aan het CvB. Met deze transparantie hebben de examencommissies zichzelf uitgedaagd om het nóg beter te doen en het onderstreept de lerende attitude van de examencommissies.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt beschreven hoe de jaarverslagen van de examencommissies en het onderzoeksrapport tot stand zijn gekomen. Gezien de vele wettelijke taken van de examencommissies is wederom ervoor gekozen om bij de analyse van de jaarverslagen in te zoomen op een aantal kernthema's namelijk 'Borgen van de kwaliteit van tentamens', 'Onderzoek naar gerealiseerde leerresultaten' en 'Status openstaande en lopende aanbevelingen'.

Hoofdstuk 3 biedt inzicht hoe de borging van de kwaliteit van tentamens is verlopen. Er wordt ingegaan op de inrichting van de toetscommissies, welke activiteiten zowel door de examencommissie als de toetscommissies zijn ondernomen en hoe de planning- en control-cyclus is verlopen tussen de examencommissie en de toetscommissie en het onderwijsmanagement.

Hoofdstuk 4 bevat de analyse op de borging van de gerealiseerde leerresultaten. Er wordt ingezoomd op de in de jaarverslagen beschreven activiteiten en verantwoording van de examencommissies bij het borgen van de gerealiseerde leerresultaten en de kwaliteit van examens. Tevens is er aandacht voor de betrokkenheid van externen bij de beoordeling van de beoogde leerresultaten.

Hoofdstuk 5 geeft inzicht in de kwantitatieve gegevens van o.a. zaken die door de examencommissies zijn behandeld, de facilitering van de examencommissies en het aantal uitgereikte getuigschriften.

In hoofdstuk 6 wordt verduidelijking aangebracht in de uitvoering van de door het CvB overgenomen openstaande en lopende aanbevelingen uit voorgaande onderzoeksrapporten, de systeemverantwoordelijkheid van het CvB en de verhouding tussen CvB, PVE-DB, PVE en individuele examencommissies.

In hoofdstuk 7 wordt weergegeven wat de conclusies van het onderzoek zijn en welke (systeem)acties er geformuleerd zijn.

¹ AMC-RAP-1-20200615-HEN-LEIJ-Rapport Onderzoek Jaarverslagen Examencommissies 2018-2019: "Laat het PVE zelf deze samenvatting & analyse naar aanleiding van de jaarverslagen examencommissies opstellen", blz.47, aanbeveling 1.

2. Totstandkoming jaarverslag en onderzoeksrapport

Jaarverslag examencommissies

Bij het schrijven van het jaarverslag hebben de examencommissies, evenals vorige jaren, gebruik gemaakt van een format. Het (beperkt) herziene format is voor de zomervakantie 2022 door de voorzitter PVE ter beschikking gesteld aan alle voorzitters van de examencommissies. Hierbij zijn de examencommissies verzocht bij het opstellen van de jaarverslagen 2021-2022 opnieuw rekening te houden met het hanteren van een begrijpelijke schrijfstijl, passend voor (openbare) publicatie en zelfstandige leesbaarheid. Ook dit jaar heeft er in oktober 2022 een kalibratie plaatsgevonden waarbij de voorzitters met name hoofdstukken 3 en 4 (borgen van kwaliteit van tentamens en onderzoek naar gerealiseerde leerresultaten) met elkaar hebben besproken.

Tevens is de externe lezer weer benaderd om feedback te leveren op deze hoofdstukken en zijn de meeste jaarverslagen nog voorzien van feedback. Enkele examencommissies hebben dit niet kunnen benutten wegens het niet tijdig aanleveren van het jaarverslag. Daarbij moet de kanttekening geplaatst worden dat de deadline voor het aanleveren van het jaarverslag dit verslagjaar vervroegd is met 2 maanden. Dit heeft te maken met het feit dat de tijdlijn van het aanleveren van de jaarverslagen en het opleveren van het onderzoeksrapport aan het CvB relatief laat is. Het onderzoeksrapport dat gaat over de inhoud van het verslagjaar ervoor wordt pas in de maand mei/juni besproken met het CvB. Kortom, bijna 1.5 jaar na dato worden er acties voorgedragen aan het CvB. Daarom heeft het PVE besloten de tijdlijn naar voren te halen en met de voorzitters afgesproken dat dit studiejaar (2022-2023) uiterlijk 1 november de jaarverslagen 2021-2022 worden aangeleverd zodat er in januari/februari een onderzoeksrapport aan het CvB kan worden overhandigd.

Deze nieuwe vervroegde deadline is voor de meeste examencommissies helaas niet haalbaar gebleken, op enkele uitzonderingen na (CMI en RAC). Er is tot twee keer toe een verlenging geboden met 8 december als uiterste termijn. Ingeval deze deadline niet werd gehaald, heeft het PVE-DB aangegeven het CvB op de hoogte te stellen en indien nodig, te verzoeken om ondersteuning. WdKA kon echter door vooraf bekende omstandigheden de deadline niet halen en RBS heeft door onduidelijke redenen de deadline ook niet gehaald. Uiteindelijk heeft het onderzoeksteam het jaarverslag van RBS in een later stadium mogen ontvangen en in afstemming met het CvB is het jaarverslag van RBS alsnog meegenomen in de analyse. Het jaarverslag van WdKA is in het onderzoeksrapport buiten beschouwing gelaten. Wanneer het betreffend jaarverslag een afwijkend beeld geeft van de conclusie en acties van het uitgevoerde onderzoek zal een addendum op het onderzoeksrapport uitgegeven worden.

Gezien de bovengenoemde omstandigheden heeft het PVE-DB vanaf studiejaar 2022-2023 voorgesteld de deadline voor aanleveren van de jaarverslagen te stellen op 1 oktober. Middels de analyse van de jaarverslagen wordt duidelijk wat de centrale aandachtspunten zijn om de borgende taken van de examencommissies en de kwaliteit van de tentamens en examens nog beter uit te voeren. Derhalve is het van belang dat de jaarverslagen tijdig en accuraat worden opgesteld. Echter hebben enkele voorzitters aangegeven dat de deadline van 1 oktober te ambitieus is vanwege de afhankelijkheid van de tijdige informatievoorziening van de toetscommissies, de grootte van het jaarverslag en de facilitering (tijd en ondersteuning) voor het schrijven ervan. Op verzoek van de voorzitters zal nogmaals goed onderzocht worden of het format van het jaarverslag gecompriemd kan worden zonder dat er wordt ingeleverd op de betekenisvolle inhoud ervan. Tevens hebben enkele voorzitters in de vergadering te kennen gegeven meer ondersteuning vanuit het CvB nodig te hebben bij het schrijven van het jaarverslag dit o.a. vanwege het publicatiebeleid van de Hogeschool Rotterdam. Het houdt in dat er aan enkele knoppen gedraaid zal moeten worden om de voorgestelde deadline te kunnen realiseren, zie actie 1 hoofdstuk 7.

Onderzoeksrapport

Met dit onderzoek naar de jaarverslagen 2021-2022 wordt voornamelijk aan de hand van een aantal kernthema's beoordeeld of de jaarverslagen voldoende inzicht geven in de wijze waarop aan de wettelijk toegekende taken en bevoegdheden invulling is gegeven. De ontvangen jaarverslagen 2021-2022 zijn door de onderzoekers afzonderlijk bestudeerd. Het onderzoeksteam bestaat uit Julia Noordegraaf (voorzitter PVE) en Yoke Wai Wong (vicevoorzitter PVE). De onderzoekers hebben tijdens het uitvoeren van het onderzoek regelmatig overleg gevoerd. De onderzoeksbevindingen zijn in gezamenlijkheid gewogen en beoordeeld. Ook de conclusies en acties zijn in gezamenlijkheid tot stand gekomen.

Ten aanzien van de drie kernthema's ('Borgen van de kwaliteit van tentamens', 'Onderzoek naar gerealiseerde leerresultaten' en 'Status openstaande en lopende aanbevelingen') zijn de jaarverslagen geanalyseerd, rekening houdend met geldende wetgeving (WHW) en duiding in relevante publicaties. Voor zover deze duiding heeft plaatsgevonden, wordt in dit onderzoeksrapport de bronvermelding van de betreffende publicaties aangegeven.

Bij het schrijven van het onderzoeksrapport worden ook de kritische aandachtspunten uit het Beoordeling Onderzoeksrapport Jaarverslagen examencommissies 2020-2021² en de bestuurlijke reactie Onderzoeksrapport Jaarverslagen Examencommissies 2020-2021³ meegenomen. Een aandachtspunt was dat in het onderzoeksrapport van de jaarverslagen 2020-2021 voor het eerst geen bijlage met kwantitatieve gegevens was opgenomen. Vanwege de grote omvang van het rapport was er voor gekozen om de kwantitatieve gegevens in een apart document 'Factsheet' te verwerken en ernaar te verwijzen in het onderzoeksrapport. Het gevolg hiervan is dat de teksten uit het vorig onderzoeksrapport voor de lezer vragen oproepen met betrekking tot bepaalde trends inzake facilitering, vrijstellingen, afgegeven getuigschriften e.d. In dit onderzoeksrapport zullen alsnog de gegevens opgenomen worden in de bijlage.

Een andere aandachtspunt is de inzichtelijkheid in de status van de genoemde aanbevelingen in het laatste onderzoeksrapport. De oude en nieuwe aanbevelingen werden in de verschillende hoofdstukken door elkaar heen genoemd. En daarbij kwam de vraag of de term 'aanbevelingen' passend is gezien de verplichte aard van deze genoemde aanbevelingen die door het CvB zijn overgenomen. Besloten is om de term 'aanbevelingen' los te laten en deze als acties te bestempelen. Vanuit het oogpunt van onderzoeksmethodologie en het advies van de compliance officer⁴ worden in het onderzoeksrapport de nieuwe acties enkel in het hoofdstuk 'Conclusies en acties' opgenomen.

Het onderzoeksrapport (conceptversie) is aan de voorzitters van de examencommissies voorgelegd om hen in staat te stellen mogelijke feitelijke onjuistheden aan te geven. De voorzitters hebben twee weken de tijd gehad om te reageren. Vervolgens wordt het onderzoeksrapport waar nodig aangescherpt en op de PVE-vergadering van 16 februari vastgesteld. De compliance officer zal het definitieve onderzoeksrapport als onderdeel van zijn werkplan 2023 in Q3 vanuit zijn tweedelijns positie beoordelen. Hij heeft derhalve geen inhoudelijke bemoeienis gehad met de totstandkoming van dit onderzoeksrapport.

De definitieve versie van het onderzoeksrapport Jaarverslagen Examencommissies 2021-2022 – inclusief de daarbij behorende conclusies en acties – zal aan het College van Bestuur worden aangeboden. Na de behandeling van het onderzoeksrapport in de vergadering van het College van Bestuur zullen de voorzitters van de examencommissies en de instituutdirecteuren door het College van Bestuur worden geïnformeerd over het onderzoeksrapport en over de eventueel noodzakelijke bijsturing naar aanleiding van de (overgenomen) acties.

² Van Hengel, G. (2022). Beoordeling Onderzoeksrapport Jaarverslagen Examencommissies 2020-2021.

³ CvB (2022). Bestuurlijke reactie Onderzoeksrapport Jaarverslagen Examencommissies 2020-2021

⁴ Van Hengel, G. (2022). Beoordeling Onderzoeksrapport Jaarverslagen Examencommissies 2020-2021, pagina 7.

3. Borging van kwaliteit van tentamens

Eén van de taken van de examencommissie is het borgen van de kwaliteit van tentamens en examens (artikel 7.12b lid 1 sub a WHW). De examencommissie kan een toetscommissie⁵ instellen om de kwaliteit van de tentamens en examens te borgen.⁶ De examencommissie blijft verantwoordelijk voor de kwaliteitsborging en voert de toetscommissie onder het mandaat van de examencommissie geheel of gedeeltelijk het feitelijke werk uit.

Aan de examencommissies is gevraagd om in hoofdstuk 3 van hun jaarverslag inzichtelijk te maken hoe de borgingstaak van het beoordelen van de kwaliteit van tentamens en examens is uitgevoerd, tot welke (onderbouwde) bevindingen en adviezen deze geleid hebben en hoe de samenwerking is verlopen tussen examencommissie en toetscommissie/ onderwijsmanagement (P&C-cyclus).

3.1 Mandaat toetscommissies

Alle examencommissies van de hogeschool hebben gedeeltelijk hun borgingstaak gemandateerd aan één of meerdere toetscommissies, zie tabel 1 Mandatering en P&C-cyclus. De mandaten zijn als bijlagen aan het jaarverslag toegevoegd. Volgens het onderzoeksrapport 2019-2020 moest er bij het mandateren van taken aan de toetscommissies een duidelijk onderscheid gemaakt worden in het gebruik van de frase 'het borgen van de kwaliteit van tentamens en examens', of 'het borgen van de kwaliteit van tentamens'. De frase 'het borgen van de kwaliteit van tentamens en examens' indiceert dat de borging van het eindniveau ook is belegd bij de toetscommissie. In het format mandaat van 2021-2022 is de frase aangepast naar 'het borgen van de kwaliteit van toetsing' waarbij gesteld wordt dat in de werkwijze verder geëxpliciteerd wordt wat er van de toetscommissie wordt verwacht.

Over het algemeen is duidelijk ingekaderd wat de toetscommissie- taken zijn middels het mandaat. De mandaten zijn veelal volgens het format van 2020-2021 uitgewerkt waarbij de examencommissies naar eigen inzicht de gestelde werkwijze hebben aangepast. Niet bij alle examencommissies is even duidelijk of de borging van eindniveau wordt uitgesloten van het mandaat. Het mandaat omvat in principe alle toetsen in het curriculum. Het is van belang dat bij de werkwijze van het mandaat expliciet wordt vermeld of de toetscommissie gemandateerd is om de kwaliteit van het eindniveau te borgen, zie [actie 2 hoofdstuk 7.2](#). In het geval van EAS, FINMAN (HRBS) en IGO wordt de screening van eindwerken gedeeltelijk gemandateerd aan de toetscommissie. Bij RAc wordt de toetscommissie op verzoek van de examencommissie betrokken bij de screening van eindwerken.

In het vorig onderzoeksrapport werd vermeld dat bij veel jaarverslagen de P&C-cyclus, een verplichte bijlage van het jaarverslag, ontbreekt. Het gaat in deze cyclus om de wijze waarop examen- en toetscommissies met elkaar samenwerken en communiceren. Uit de P&C-cyclus moet opgemaakt kunnen worden wanneer er overleg is tussen de examencommissie en toetscommissie, wat er op de agenda staat ter bespreking en welke documenten de toetscommissie daarvoor moet opleveren. Op deze wijze wordt inzichtelijk gemaakt hoe de examencommissie toeziet dat de toetscommissie de activiteiten correct en geheel uitvoert. Alleen dan kan de examencommissie garanderen dat zij zelf haar wettelijke borgende taak heeft kunnen uitvoeren.

Na de analyse van de jaarverslagen kan er geconcludeerd worden dat de meeste examencommissies de P&C-cyclus in bijlage 18 hebben opgenomen, zie tabel 1 Mandatering en P&C-cyclus. De meeste examencommissies hebben ieder op hun eigen manier inzichtelijk weten te maken hoe de samenwerking tussen de commissies zijn verlopen. Sommige examencommissies hanteren hierbij een

⁵ Enkele examencommissies maken gebruik van de term toetsborgingscommissie. Voor de leesbaarheid van het rapport zal de term toetscommissie gebruikt worden.

⁶ Vereniging Hogescholen (2021). Handreiking examencommissies 2021, p. 26.

jaarplanning (o.a. HRBS Commerce, RBS, IVL) en een andere een flowchart met toelichting over de te volgen stappen (ISO). Daarnaast heeft de ene examencommissie de samenwerking procedureel vastgelegd terwijl enkele examencommissies ook de onderwerpen van de overleggen hebben vastgelegd in de jaarplanning (HRBS FinMan, RAc). De wijze waarop het P&C-cyclus wordt vormgegeven kan de examencommissie zelf bepalen, mits inzichtelijk is hoe de samenwerking en communicatie tussen de examen- en toetscommissies zijn verlopen in de jaarplanning (bijlage 18.1) en hoofdstuk 3 van het jaarverslag. In het vorige onderzoeksrapport werd aanbevolen om een handzaam format voor het invullen van deze P&C-cyclus te maken en deze toe te voegen aan het mandaat. Het format is ten tijde van het schrijven van dit onderzoeksrapport gemaakt en zal toegevoegd worden aan het nieuwe mandaat voor 2023-2024. Voor de eenduidigheid en overzichtelijkheid is het raadzaam om de format in de bijlage van het mandaat op te volgen.

EC	Mandaat borging TC	P&C-cyclus (jaarplanning, tijdschema, werkplan, ed)
CMI	X (tentamens en examens, geen eindniveau)	P&C-cyclus in de vorm van een jaarplanning EC en TC (generiek)
Commerce (HRBS)	X (tentamens en examens, geen eindniveau)	P&C-cyclus in de vorm van een jaarplanning EC en TC (generiek)
FinMan (HRBS)	X (tentamens en examens incl. eindniveau)	P&C-cyclus waarbij meteen inzichtelijk is welke activiteiten door de TC zijn uitgevoerd (concreet)
EAS	X (toetsing incl. eindniveau)	P&C-cyclus ontbreekt (is wel enigszins verwoord bij onderdeel "werkwijze" in mandaat)
IGO	X (tentamens en examens incl. eindniveau)	P&C-cyclus in de vorm van een tijdsplanning incl. toelichting activiteiten (generiek).
ISO	X (tentamens, geen eindniveau)	P&C-cyclus in de vorm van een flowchart incl. toelichting over de procedure (generiek)
IVG	X (tentamens en examens, geen eindniveau)	P&C-cyclus in de vorm van Toetsevaluatieinstrument (opdracht aan TC) (generiek)
IVL	X (tentamens en examens, geen eindniveau)	P&C-cyclus in de vorm van een jaarplanning EC – TC, het lijkt niet compleet (generiek)
RAC	X (tentamens en examens, wel eindniveau indien nodig)	P&C-cyclus in de vorm van een jaarplanning EC-TC (concreet)
RBS	X (toetsing incl. eindniveau)	P&C-cyclus in de vorm van een jaarplanning
RMI	X (tentamens en examens, geen eindniveau) niet geheel conform format mandaat	P&C-cyclus ontbreekt (voorzitter TC is lid EC, voortgang TC wordt regelmatig besproken, zie h3)
WdKA	Jaarverslag ontbreekt	-
CTO	X (borgen toelatingsexamens)	P&C-cyclus ontbreekt

Tabel 1 Mandatering en P&C-cyclus

3.2 Inrichting toetscommissies

De afgelopen jaren hebben examencommissies concrete stappen ondernomen om de inrichting van de toetscommissies waar nodig te verbeteren. Aan de examencommissies is ook expliciet aandacht gevraagd om de inrichting van de eigen toetscommissies in het jaarverslag verder te verduidelijken in paragraaf 3.2 van het jaarverslag. Hieronder komen de onderwerpen zorgen versus borgen, formatie toetscommissie en linking-pin aan bod.

Zorgen versus Borgen

In het studiejaar 2020-2021 is er veel aandacht geweest voor het thema “zorgen versus borgen”. Binnen sommige instituten was er geen scherpe scheiding binnen toetscommissies voor de ‘zorgtaken’ (toetsexpertteams) en de ‘borgtaken’ (toetsborgingscommissies) met als mogelijk gevolg dat aan de invulling van de door de examencommissies gemandateerde borgtaken onvoldoende aandacht kan worden gegeven. Vervolgens heeft het PVE het ‘TC-borgpakket’, bestaande uit de profielschets van de toetscommissie, een notitie over de positie van de toetscommissie, het mandaat, het artikel omtrent borgen of zorgen en de rolverdeling van de examencommissie en opleidingsmanagement opgesteld. Het TC-borgpakket is in juli 2021 via het College van Bestuur aan de instituutsdirecteuren overhandigd.

In opvolging van het TC-borgpakket zijn er gesprekken geweest tussen onderwijsmanagement en examencommissie over de inrichting van de toetscommissie. Het afgelopen verslagjaar hebben de meeste examencommissies de keuze gemaakt om de toetscommissies louter borgtaken te laten verrichten, zie tabel 2 Inrichting TC. Er zijn nog enkele toetscommissies die naast borgtaken ook (tijdelijk) zorgtaken verrichten vanwege o.a. nieuwe onderwijsactiviteiten (programmatisch toetsen), de realiseerbaarheid om borgen en zorgen absoluut te scheiden en de korte lijntjes met de opleidingen. De verwachting is dat de betreffende examencommissies (EAS, IVG, RBS) het huidige studiejaar benutten om de scheiding tussen borgen en zorgen bij de toetscommissies te bewerkstelligen. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de scheiding van borgen en zorgen met name zit in de facilitering van de toetscommissie die onder het mandaat werkt van de examencommissie. Het is immers niet haalbaar en niet wenselijk om leden te hebben die geheel los staan van de opleidingen. Het is onontkoombaar, zeker bij kleine(re) opleidingen, dat leden van een toetscommissie meerdere ‘petten’ dragen. Meerdere petten hebben is zeker niet bezwaarlijk zolang er duidelijke afspraken zijn hoe de verschillende taken ingezet worden, namelijk de juiste taken bij de juiste rol met de juiste facilitering. De rolzuiverheid is dan in dit soort gevallen extra van belang. Door de scheiding tussen borgen en zorgen kunnen de uren bestemd voor de borging nooit ofte nimmer ingezet worden voor de uitvoering van eventuele zorgtaken.

Ten opzichte van het vorig onderzoeksrapport kan er gesteld worden dat de examencommissies concrete stappen, in afstemming met onderwijsmanagement, hebben genomen om de eigen toetscommissies beter in te richten waarbij voor één ieder duidelijk is wat de taak- en rolverdeling van de toetscommissie is binnen de eigen instituten t.a.v. de kwaliteit van toetsing.

Formatie toetscommissie en linking-pin

Uit de jaarverslagen van de examencommissies is op te maken dat de formatie en facilitering van de toetscommissie aandacht behoeft. Er zijn negen examencommissies die hebben opgemerkt dat de bemensing van de toetscommissies een grote uitdaging is gebleken. Het tekort aan bemensing heeft verscheidene oorzaken: een vacature wordt niet ingevuld, geen vervanging bij langdurig uitval en verloop of geen extra uren beschikbaar gesteld door onderwijsmanagement. Het tekort heeft als mogelijk gevolg dat niet alle geplande borgtaken uitgevoerd kunnen worden en kan aanpassingen van de huidige werkwijze veroorzaken, bijvoorbeeld een ‘twee-ogen in plaats van vier-ogen principe’ bij reviews, om de aantallen geplande reviews te kunnen realiseren. Het mogelijke gevolg is dat de borgingscyclus om alle toetsen binnen vier jaar gereviewd te hebben, niet geheel gerealiseerd kan worden.

Het is van belang dat de toetscommissies hun geplande borgingswerkzaamheden kunnen blijven verrichten aangezien een groot deel van de borgingstaak van de examencommissies is gemandateerd aan de toetscommissies. Derhalve is het belangrijk dat de examencommissies inzicht hebben in de uren die nodig zijn om de borgingstaken binnen de cyclus van vier jaar gerealiseerd te hebben. Het is aan te bevelen de behoefte aan facilitering duidelijk in kaart te brengen middels een 'centraal rekenmodel'. Op deze wijze kan de examencommissie de faciliteringsbehoefte concretiseren richting het onderwijsmanagement

Verder zal er nagedacht moeten worden wanneer de beschikbaar gestelde facilitering niet opgevuld kan worden vanuit de eigen opleiding of een groep opleidingen, en welke mogelijkheden er zijn om de formatie van de toetscommissie rond te krijgen zodat de geplande borgtaken doorgang vinden, zie actie 3 hoofdstuk 7.2.

Een aantal examencommissies hebben gekozen voor een linking-pin constructie waarbij de voorzitter of een lid van de toetscommissie tevens lid is van de examencommissie. Hiermee is er een directe communicatielijn tussen de examencommissie en toetscommissie, waardoor er – indien nodig – sneller kan worden aan- of bijgestuurd op uitvoering van de afgesproken activiteitenplanning. Bovendien heeft het lid van de toetscommissie inhoudelijke expertise van de opleiding wat de borgende functie van de examencommissie versterkt. Alhoewel deze constructie de binding tussen de examencommissie en de toetscommissie verstevigt is niet haalbaar gebleken om deze in te zetten gezien het aantal toetscommissies dat onder een mandaat werkt van een examencommissie, zie ook tabel 2 Inrichting TC. Daarnaast is de examencommissie afhankelijk van de beschikbaarheid, belangstelling en deskundigheid van een toetscommissielid om daarnaast lid te worden van de examencommissie. Daarom is het van belang dat de examencommissie de binding tussen examencommissie en toetscommissie op een andere wijze versterkt door bijvoorbeeld een coördinator toetscommissie (tevens lid examencommissie) aan te wijzen die zicht houdt op de werkzaamheden van de toetscommissies binnen het instituut. Een andere mogelijkheid is de intensivering van het contact tussen de examencommissie en de toetscommissie.

EC	Linking-pin	Borgen	Zorgen	Per opleiding	Groep opleidingen	Formatie en facilitering
CMI	- (TC activiteiten per sept 2022 ondergebracht bij EC)	X (per sept 2022 één centrale borgcommissie vanuit de EC)	-	X (5 TC(s))	-	Tekort aan bemensing bij enkele TC(s)
Commerce (HRBS)	X (vz TC is EC lid)	X	-	-	X (1 TC)	Tijdelijke uitval TC lid
FinMan (HRBS)	X (TC lid is EC lid)	X	-	-	X (1 TC)	Tekort aan uren, VAC niet ingevuld, besproken MT, output onbekend
EAS	X (Enkele TC leden zijn EC lid, niet bij alle TC(s) haalbaar)	X	X (bij viertal opleidingen zijn er zorgtaken naast borgentaken verricht)	-	X (8 TC(s) zijn geclusterd tot 3 TC(s))	Tekort aan bemensing bij 1 TC
IGO	X (vz van een TC is EC lid)	X	X (bij drietal opleidingen zijn	X (7 TC(S))	X (1TC)	Teveel werk of te weinig mensen mbt screening.

			er zorgtaken verricht, per 01-09-2022 wordt er alleen geborgd)			Verwachting is dat het beter gaat lopen na het afstoten van de zorgtaken
ISO	-	X (vanaf jan 2021 scheiding tussen borgen en zorgen)	X (tot aan jan 2021, zorgtaken zijn overgenomen door toetsexpertisegroep)	X (3 TC(s))	-	-
IVG	-	X	X (bij tweetal opleidingen zijn er zorgtaken verricht waarbij één opleiding tijdelijk was vanwege programmatisch toetsen)	X (7 TC(s))	X (2 TC)	Kleine(re) TC is kwetsbaar bij (tijdelijk) uitval en verloop
IVL	X (vz van enkele TC(s) is EC lid)	X (borgtaken worden versterkt in 2022-2023)	-	-	X (6 clusters)	-
RAC	X (vz van 2 TC(s) is EC lid, een TC lid is EC lid)	X	-	-	X (3 TC(s))	Extra facilitering wegens groei aantal opleiding RAc en Dac. VAC niet opgevuld.
RBS	X (vz TC is lid van EC tot jan 22)	X Borgende activiteiten TC masteropleiding en worden versterkt in 22-23	X (bij de bacheloropleidingen zijn er zorgtaken naast borgtaken verricht, in 22-23 overstap naar borgen)	-	X (2 TC's)	-
RMI	X (vz TC is EC lid)	X	-	-	X (1 TC)	Onderbezetting en uitval
WdKA	-	-	-	-	-	Facilitering TC staat onder druk. Geen extra uren beschikbaar gesteld door directie.
CTO	-	X	X (vanwege kleine afdeling en korte lijnen)	-	X (1 TC)	-

Tabel 2 Inrichting toetscommissies

3.3 Planning & control cyclus

In een eerdere paragraaf werd beschreven of de examencommissie in haar jaarverslag de P&C-cyclus die bij het mandaat toetscommissie hoort, heeft opgenomen in de verplichte bijlage 18.1. In deze paragraaf wordt uitgebreider stilgestaan bij de activiteiten die zowel door de examencommissie als door de toetscommissie zijn verricht ten behoeve van de P&C-cyclus. Verder wordt er beschreven hoe de afstemming tussen de examencommissie en het onderwijsmanagement is verlopen en op welke wijze de monitoring van de adviezen heeft plaatsgevonden.

Examencommissie – toetscommissie

Op basis van de jaarverslagen is in kaart gebracht welke werkzaamheden de toetscommissies hebben verricht ten behoeve van de borging van de toetskwaliteit, zie tabel 3 Invulling P&C-cyclus. Uit de jaarverslagen blijkt dat de examencommissie en toetscommissie in een P&C-cyclus hebben samengewerkt. De mate van concretisering (per opleiding) verschilt per examencommissie. Ten opzichte van het vorig verslagjaar hebben de meeste examencommissies over het algemeen de kwaliteitscyclus steeds transparanter en duidelijker weten vast te leggen.

De toetscommissies hebben hun werkzaamheden op structurele wijze weten uit te voeren. Het is voor de examencommissie middels een jaarplanning aan het begin van het studiejaar duidelijk welke toetsen er gereviseerd gaan worden. De toetscommissie onderzoekt aan de hand van een screeningsformulier of de toetsen voldoen aan de kwaliteitscriteria validiteit, betrouwbaarheid, transparantie, bruikbaarheid en constructieve alignment. De bevindingen worden per kwartaal of per semester zowel op schrift als mondeling gecommuniceerd met de examencommissie. Op deze wijze krijgt de examencommissie bijtijds en voldoende inzicht in de toetskwaliteit van de opleidingen, én waar eventuele bijsturing nodig is ter verbetering van de toetskwaliteit.

De examencommissies zijn over het algemeen tevreden tot zeer tevreden over het functioneren van de toetscommissies in het afgelopen verslagjaar. Wel dient er bij vermeld te worden dat enkele examencommissies rapporteren dat sommige toetscommissies nog niet optimaal functioneren vanwege o.a. onderbezetting en zorgtaken die in de praktijk door de leden zijn uitgevoerd en daardoor de borgende taak niet volledig hebben kunnen vervullen.

Examencommissie – onderwijsmanagement

Vaak bespreekt de examencommissie de bevindingen van de toetscommissie met het onderwijsmanagement. Dit gebeurt aan de hand van de kwartaal- of semesterverslagen van de toetscommissie. De toetscommissies bespreken vrijwel allemaal hun bevindingen rechtstreeks met de betreffende docenten of cursushouders. In enkele gevallen wenden zij zich rechtstreeks tot het onderwijsmanagement.

Het is niet zo gemakkelijk om op basis van deze jaarverslagen precies in kaart te brengen hoe de communicatie tussen examencommissie en onderwijsmanagement verloopt. De invulling van het P&C-cyclus met het onderwijsmanagement is niet altijd inzichtelijk en concreet. Uit de jaarverslagen kan (globaal) geconstateerd worden dat er over het algemeen sprake is van een goed werkende relatie tussen examencommissie en onderwijsmanagement inzake de borging van de toetskwaliteit. De meeste examencommissies (o.a. CMI, EAS, ISO) hebben aandacht voor de monitoring van de door de opleiding uit te voeren acties, in enkele gevallen wordt de monitoring ervan uitbesteed aan de toetscommissies (IVL, RMI).

In het vorig onderzoeksrapport wordt gesteld dat de inrichting van een documentatiesysteem/register ten behoeve van het vastleggen van de bevindingen en de vervolgacties hierop wordt overgelaten aan de examencommissie in samenspraak met het onderwijsmanagement. Een structurele aanpak hierin zorgt ervoor dat de PDCA-cyclus van beide partijen beter wordt doorlopen. Het is van belang dat de examencommissie helderheid geeft inzake opvolging door de opleiding van de door de examencommissie en toetscommissie gegeven adviezen, zie actie 4 hoofdstuk 7.2.

EC	Jaarplanning te reviewen toetsen	Screenings-formulier ⁷	Rapportage toetskwaliteit	Overleg EC – TC	Jaarverslag	Overleg EC – OM t.b.v. PDCA
CMI	PvA incl. minoren	checklist	per kwartaal	per kwartaal	expliciet benoemd bij 1 TC	Periodieke gesprekken a.d.h.v. kwartaalrapportage TC, volgens EC kan er nog meer bewust omgegaan worden met de uitvoering van de vervolgacties. Terugkoppeling op verrichte acties wordt door EC gevraagd.
Commerce (HRBS)	toetsplan	analyse-formulier	per kwartaal	niet expliciet benoemd	Niet benoemd	een gesprek per kwartaal niet gerealiseerd wegens afwezigheid vz TC. Wel transparante en tijdige communicatie met OM. Er is een previewcommissie.
FinMan (HRBS)	Pva + jaarplanning incl. minoren en keuzevakken	checklist	per kwartaal	per kwartaal	ja	Per kwartaal overleg met OM waarbij de bevindingen van de TC worden besproken. Monitoring door EC over de te ondernemen acties van OM.
EAS	toetsjaarplan, vierjarenplan incl. minor- en keuzevakken	toetscheck-formulier	per semester	periodiek	ja	Borgingscheckgesprekken per semester met OM. Terugkoppeling per opleiding over de bevindingen en actualiteiten. Monitoring door EC in hoeverre de adviezen zijn opgevolgd.
IGO	jaarplan, vierjarenplan incl. minoren en keuzevakken	toetsanalyse-formulier	per kwartaal	3 keer per jaar	ja	Er is contact met OM, niet expliciet verder uitgewerkt.
ISO	werkplan, vierjaren- en tweejaren-planning	analyseformulier	per kwartaal	per kwartaal ba, per semester ma	ja	Periodieke overleggen OM, verbetering in het oppakken van vervolgacties vanuit opleidingen, follow-ups van toetsen. Monitoring van on hold toetsen. PDCA OM blijft aandachtspunt.
IVG	jaarplan, PvA vierjarenwerkplan	toetsevaluatie-instrument	per semester	per kwartaal	ja (3 TC(s) niet aangeleverd)	Overleg OM omtrent borgen vs zorgen. Bevindingen TC worden gedeeld met OM.

⁷ Hier wordt gerefereerd aan een instrument die door de TC wordt gebruikt om een tentamen te reviewen. Hierbij worden de volgende criteria van toetsing gebruikt: validiteit, betrouwbaarheid, transparantie (inzichtelijkheid), bruikbaarheid en constructieve alignment. Er worden verschillende termen gehanteerd door de EC.

IVL	analysekalender	analyseformulier	per semester	per semester	ja	Rapportage TC onderwerp gesprek OM. TC rapporteert of de gewenste verbetering heeft plaatsgevonden in het kader van PDCA. Advies inrichten Toets Expert Groep door OM.
RAC	jaarplan, tweejarenplanning incl. keuzevakken	evaluatieformulier	per kwartaal	per kwartaal	ja	Per kwartaal borgingsoverleggen met OM. Monitoring door EC in hoeverre de adviezen zijn opgevolgd middels een actielijst.
RBS	Vierjarenplanning, activiteitenplanning (time plan)	checklist	per kwartaal	per kwartaal	ja	Per kwartaal schriftelijke vastlegging bevindingen borgwerkzaamheden. Bevindingen TC worden besproken met OM.
RMI	jaarplanning, vierjarenplanning incl. minoren en keuzevakken	Screeningsformulier	niet expliciet benoemd of bevindingen middels rapportage met EC worden gedeeld	per kwartaal	ja	Concrete adviezen benoemd in tussentijdse rapportages voor OM. OM geeft terugkoppeling aan TC wat er met de bevindingen is gedaan. Niet concreet beschreven wat de communicatielijnen zijn tussen EC en OM.
WdKA	-	-	-	-	-	-
CTO	zie mandaat voor de te borgen toelatingsexamens	Feedbackformulier	per semester	per semester	ja	Niet beschreven of er overleg heeft plaatsgevonden. Er zijn geen bevindingen gerapporteerd aan de EC die aanleiding gaven advies uit te brengen aan OM.

Tabel 3 Invulling P&C-cyclus

4. Borging van kwaliteit gerealiseerde leerresultaten

Het borgen van de kwaliteit van tentamens en examens (artikel 7.12b lid 1 sub a WHW) wordt door de examencommissie als hoofdtaak gezien. Zoals eerder beschreven in hoofdstuk 3 hebben alle examencommissies deze taak gedeeltelijk gemandateerd aan één of meerdere toetscommissies. Het borgen van de kwaliteit van het eindniveau wordt veelal bij de examencommissies zelf belegd. Aan de examencommissies is gevraagd om in hoofdstuk 4 van hun jaarverslag inzichtelijk te maken hoe de borgingstaak van het beoordelen van de kwaliteit van het eindniveau gedaan is en tot welke (onderbouwde) bevindingen en adviezen deze geleid hebben.

In dit hoofdstuk wordt omschreven in hoeverre de examencommissies (zelf) de activiteiten hebben uitgevoerd om de kwaliteit van de gerealiseerde leerresultaten te borgen, waarbij gelet wordt op de inhoudelijk omschrijving, en tot welke (expliciete) oordeel per opleiding het heeft geleid. Ook zal er aandacht besteed worden aan de monitoring van de opvolging van de bevindingen en adviezen en ten slotte hoe externe validering wordt vormgegeven bij het vaststellen of een student de leerresultaten daadwerkelijk gerealiseerd heeft.

4.1 Werkwijze examencommissies bij het borgen van gerealiseerde leerresultaten

Duidelijk is dat de examencommissies zich ervan bewust zijn dat borging van de gerealiseerde leerresultaten niet inhoudt dat zij zelf een inhoudelijk oordeel dienen te geven van het gemaakte werk op eindniveau. Vaak wordt er wel aan de hand van algemene hbo-criteria een globaal oordeel geveld of het werk voldoende is of niet, maar de aandacht gaat naar een procedurele controle, bijvoorbeeld of de beoordelingsformulieren correct waren ingevuld, in hoeverre de afstudeerzittingen, kalibratiesessies en de beoordeling volgens het vastgestelde protocol waren verlopen. Veelvuldig is te lezen dat de examencommissies allemaal eigen controle activiteiten verrichten, zie tabel 4. Enkele mandateren (ook) de toetscommissie om toetsen op eindniveau te screenen (bijv. HRBS FinMan, EAS, IGO, Rac). De examencommissie kan haar eigen kritische punten en aanbevelingen naast die van de toetscommissie neerleggen ter vergelijking en afstemming.

Naast het screenen van eindwerkstukken, bijbehorende handleidingen en het bijwonen van kalibratiesessies en afstudeerzittingen is er een variëteit te lezen in andere manieren van borging zoals verschillende vormen van externe validering, periodieke overleggen met de toetscommissies, periodieke borgingsgesprekken met de opleiding (management en directie) en dat niet alleen aanbevelingen worden besproken maar ook steeds meer de PDCA-cyclus wordt versterkt in de monitoringsfase. Veelvuldig is te lezen dat de beoordeling van de examencommissie in een vast format als verslag wordt vastgelegd en besproken wordt met de onderwijsmanager en andere relevante stakeholders, conform de PDCA-cyclus ter bevordering van de continuïteit. Dit zorgt voor consistentie en helderheid.

Enkele maken ook expliciete afspraken om een vervolg borgingssessie te houden waarbij helder gemaakt moet worden wat de wijzigingen zijn die zijn doorgevoerd naar aanleiding van de initiële borgingscontrole (bijv. IVG, RAc). Door een dergelijk vervolg borgingssessie wordt er ook onderzoek gedaan naar de implementatie van de adviezen van vorig jaar. Te constateren is dat er steeds meer ruimte wordt genomen in de werkwijze en jaarplanning om monitoringsmomenten in te plannen en kritisch te reflecteren in hoeverre de aanbevelingen zijn opgepakt en uitgevoerd. Dit komt de PDCA cyclus ten goede.

Wel is meermalen te lezen dat het opvragen van (aanvullende) informatie bij de opleidingen soms onnodig veel tijd in beslag neemt. Op dit punt zou een efficiëntie slag gemaakt kunnen worden.

EC	Controle afstudeerprogramma EC + verrichte activiteiten	Controle TC afstudeerprogramma
CMI	<ul style="list-style-type: none"> (a-selecte steekproef) controle van eindwerken met een zelf ontwikkeld checklist. Check externe validering bij alle opleidingen o.b.v. de door EC uitgevoerde controles gesprekkenafspraken met opleidingsmanagement. 	Nee
HRBS Commerce	<ul style="list-style-type: none"> het jaarlijks checken van de "competentiedekkingsmatrices" van de community's, het aanwijzen van de examinatoren (zie hoofdstuk 8) , het toetsen of alle kandidaten bij diplomering voldaan hebben aan de eisen uit de verschillende examenprogramma's (zowel voor de propedeuse als het eindexamen). 	Nee
HRBS FINMAN	<ul style="list-style-type: none"> Controle op behaalde studiepunten. Vaststellen rapportages afstudeercommissies. Advies directie m.b.v. curriculumcommissies. Aanwijzen examinatoren en assessoren eindniveau conform criteria. Steekproefsgewijs screenen afstudeerprogramma's en portfolio's. 	Ja, mandaat screening toetsen op eindniveau.
EAS	<ul style="list-style-type: none"> borging a.d.h.v. "verbeteren en verantwoorden van het afstuderen in het HBO 2.0". Bijwonen van kalibratiesessies op eindniveau. Procedurele controle van afstudeerhandleiding en overeenkomst ervan met de hogeschoolgids. 	Ja, steekproef controle inhoudelijke component eindwerk.
IGO	<ul style="list-style-type: none"> Doorlichten van totale afstudeerprogramma's. Screenen scripties. Controle beoordelingsformulieren. Steekproefsgewijs bijwonen afstudeerzittingen en kalibratiesessies examinatoren. o.b.v. de door EC uitgevoerde controles gesprekkenafspraken met opleidingsmanagement. 	Ja, meeste TC's voeren screening uit op scripties van de eigen opleiding
ISO	<ul style="list-style-type: none"> screening van afstudeerwerken en beoordelingsformulieren/handleidingen op eindniveau. bevindingen gerapporteerd met conclusies en aanbevelingen aan de opleiding met verzoek om terugkoppeling. 	Noch expliciet benoemd noch uitgesloten., TC mandaat omvat alle toetsen in het curriculum.
IVG	<ul style="list-style-type: none"> screening afstudeerhandleidingen en beoordelingsformulieren. Screening van eindproducten. Verslaglegging van bevindingen en gesprek met de opleiding. Kwaliteitsgesprekken met de opleiding en vervolgborgsessies. 	Noch expliciet benoemd noch uitgesloten. TC mandaat behelst alle binnen de opleiding aanwezige toetsvormen.
IVL	<ul style="list-style-type: none"> Screenen eindwerken. Verslaglegging bevindingen met conclusies en hierover gesprek met de opleiding. 	Noch expliciet benoemd noch uitgesloten. Planning TC dient aan te geven welke tentamens het eindniveau toetsen.
RAC	<ul style="list-style-type: none"> Twee-jarenplan. Ene jaar screening afstudeerhandleiding en eindwerken, bijwonen kalibratie- en afstudeersessies. Jaar erop monitoring van de ontwikkelingen en doorvoering verbeteracties. Aanwijzen examinatoren op eindkwalificaties. Monitorgesprekken met afstudeercoördinator en opleidingsmanagement. 	Ja, waar nodig bekijkt toetscommissielid desgevraagd eindwerken.
RBS	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek naar de eindkwalificaties conform beleids- en jaarwerkplan Steekproef en controle afstudeerprogramma en scripties middels de Checklist module descriptoren Controle op behalen studiepunten, aanwijzen examinatoren, voorwaarden voor afstuderen en deelname bij kalibratiesessies BA De examencommissie heeft de aanbevelingen schriftelijk gerapporteerd aan de opleiding en geeft aan dat zij zaken gerealiseerd wil zien en daar een terugkoppeling van ontvangt. 	Ja, onderzoeken op diverse aspecten voor zowel de BA als de MA.
RMI	<ul style="list-style-type: none"> Steekproefsgewijs afstudeerzittingen bijwonen. Controle afstudeerhandleiding. Screenen toetsen op eindniveau. Advies geven aan directie m.b.v. curriculumcommissie. Aanwijzen examinatoren conform vastgestelde criteria. Controle op behaalde studiepunten. 	Noch expliciet benoemd noch uitgesloten. TC mandaat omvat alle toetsen in het curriculum.

WdKA	-	-
CTO	Omdat een aantal activiteiten niet van toepassing is voor de CTO, is het hoofdstuk Onderzoek naar gerealiseerde leerresultaten niet opgenomen.	TC mandaat om de kwaliteit van de toelatingsexamens te borgen.

Tabel 4 Rol examencommissie en toetscommissies bij borging eindniveau.

4.2 Verantwoording van de borging van de kwaliteit van examens

De examencommissies verantwoorden over het algemeen helder inhoudelijk en betekenisvol hun borgingstaken. De voorzitters kalibreren jaarlijks hun jaarverslagen om zo ook binnen het PVE een aanvullende (periodieke) externe validering te doen inzake het gegeven onderdeel over de kwaliteit op eindniveau. N.a.v. eerdere aanbevelingen is met elkaar besproken op welke wijze de examencommissies hun oordeel over een opleiding in hun jaarverslag moeten onderbouwen. Daarvoor heeft het PVE-DB (in samenwerking met Beleidsadviseur Onderwijskwaliteit van dienst O&O) een format ontwikkeld waarin de mate van detaillering van de onderbouwing helder wordt. In dit format is meegenomen de beschrijving van de activiteiten van de toets- en examencommissies en welke de belangrijkste bevindingen, adviezen en verbetervoorstellen waren en expliciete uitspraken. Het is een goed hulpmiddel gebleken om de verantwoording in het jaarverslag meer te harmoniseren.

In alle jaarverslagen wordt een beperkte beoordeling gegeven waarbij de werkwijze voor borging van het eindniveau door de examencommissie uiteen wordt gezet, zie tabel 5. De onderbouwing kan hier en daar betekenisvoller en specifiek, maar in elk jaarverslag is duidelijk te lezen wat het eindoordeel is van de examencommissie over de kwaliteit van de examens. Enkelingen vergelijken hun bevindingen met die van de accreditatie rapporten (RMI) waardoor een zekere validatie plaatsvindt van haar eigen bevindingen. Er wordt (ook) gekeken naar de constructieve alignment van de toetsen in het curriculum. De examencommissies zijn over het algemeen overtuigd dat de toets activiteiten laten zien dat ze gebaseerd zijn op de relevante leerdoelen. De onderdelen leer-, onderwijs- en toets activiteiten van het curriculum zijn op elkaar afgestemd en vormen een coherent en consistent geheel. Hierdoor wordt duidelijk hoe er in het onderwijsprogramma toegewerkt wordt naar de beheersing van de beoogde leerresultaten van de opleiding. Volgens de examencommissie voldoen de opleidingen op de standaarden van systeem van toetsing en gerealiseerde leerresultaten aan de basiskwaliteit. In elk jaarverslag is een onderbouwing van het oordeel te lezen waarbij de ene examencommissie uitgebreider is dan de ander wat betreft nadere toelichting van de belangrijkste bevindingen en welke afspraken er zijn gemaakt. De aanbevelingen die de examencommissie doet zijn gericht op een basis die in orde is.

Het gegeven oordeel van de examencommissie wordt in het jaarverslag kort en helder onderbouwd waarbij de kern veelal is dat er een stevig conceptueel programma staat dat verdere doorontwikkeling in de onderwijspraktijk vraagt. De docenten van de opleidingen zijn betrokken en de examencommissie is nauw betrokken bij de ontwikkelingen. Op basis van het onderzoek van de examencommissie komen de examencommissie tot een positief oordeel over de kwaliteit van het eindniveau van alle opleidingen.

Tevens hebben sommige examencommissies een omschrijving gegeven van de holistisch blik die geworpen is op de samenhang en verbinding tussen de gestelde eisen en of de toetsplannen, toetsprogramma's en toetsbeleid hierop aansluiten (bijv. HRBS, IGO, RBS). Daarmee laten de examencommissies zien dat niet alleen op 'microniveau' de kwaliteit geborgd is, maar dat de optelsom ervan ook voor de examencommissie een overtuiging is dat daarmee het examen als een 'geheel der dingen' een logische en samenhangend programma is wat leidt tot het betreffende getuigschrift. Naast het jaarlijks kalibreren (via het PVE) hoe een expliciet oordeel te geven, worden er ook best practices gedeeld zoals op welke wijze op voorhand een borgingsagenda/plan wordt opgesteld om de borgingstaken uit te voeren (inclusief die van de toetscommissies).

Examencommissie	Expliciete uitspraak over het gerealiseerde eindniveau (Ja/Nee)	Uitspraak borging (kernachtig, uitgebreid gedetailleerd, benoeming verbeterpunten)
CMI	Ja	Paragraaf 4.2 heldere onderbouwing per opleiding. Paragraaf 4.4 helder per opleiding wat de adviezen van de examencommissie zijn geweest en hoe dit wordt opgevolgd.
HRBS Commerce	Ja	Paragraaf 4.2 kernachtig en procedureel een uitspraak per opleiding. Paragraaf 4.4 helder per opleiding wat de adviezen van de examencommissie zijn geweest en hoe dit wordt opgevolgd.
HRBS FinMan	Ja	Hoofdstuk schematisch per opleiding een oordeel met gedetailleerd een overzicht aan van de bevindingen per opleiding. Oordeel examencommissies in zekere mate omschreven, kan explicieter en concreter. Adviezen en opvolging ervan beschreven.
EAS	Ja	Paragraaf 4.2 heldere onderbouwing per opleiding met expliciet oordeel. Paragraaf 4.4 geeft kernachtig weer wat met adviezen zijn gedaan en verzoekt om concretisering van uitvoering.
IGO	Ja	Paragraaf 4.2 kernachtig een uitspraak per opleiding. Paragraaf 4.4 kernachtig adviezen van de examencommissie omschreven. Opvolging niet geheel duidelijk.
ISO	Ja	Paragraaf 4.2 heldere onderbouwing per opleiding. Paragraaf 4.4 helder per opleiding wat de adviezen van de examencommissie zijn geweest en hoe dit wordt opgevolgd.
IVG	Ja	Paragraaf 4.2 gedetailleerde onderbouwing per opleiding met ook de adviezen van de examencommissie. Paragraaf 4.4 verwijst naar 4.2. Opsplitsing is wenselijk om duidelijker te lezen hoe de adviezen zijn opgevolgd.
IVL	Ja	Paragraaf 4.2 gedetailleerde onderbouwing per opleiding met ook de aanbevelingen van de examencommissie. Paragraaf 4.4 meer algemeen omschrijving van de adviezen en hoe dit wordt opgevolgd.
RAC	Ja	Paragraaf 4.2 heldere onderbouwing per opleiding. Paragraaf 4.4 helder per opleiding wat de adviezen van de examencommissie zijn geweest en hoe dit wordt opgevolgd. Aanvullend biedt afbeelding 3.1 een heldere illustratie van de gemaakte afspraken en uitvoering door management.
RBS	Ja	Paragraaf 4.2 bevat een uitwerking van de bevindingen per opleiding. Ook zijn aanbevelingen zichtbaar en de wijze waarop een terugkoppeling vanuit de opleidingen wordt verwacht. De examencommissie wil voor 01-12-2023 de aanbevelingen gerealiseerd zien.
RMI	Ja	Paragraaf 4.2 kernachtig een uitspraak per opleiding a.d.h.v. NVAO kaders en vergelijking gemaakt met laatste accreditatie. Paragraaf 4.4 kernachtig adviezen van de examencommissie omschreven. Opvolging niet geheel duidelijk.
WdKA	-	Jaarverslag 21-22 niet aangeleverd
CTO	Ja	Hoofdstuk 3 omschrijft bonding het oordeel over de verrichte activiteiten van de toetscommissie.

Tabel 5 Uitspraken examencommissies over het gerealiseerde eindniveau

4.3 Betrokkenheid van externen

Er is een richtlijn voor een profielschets en de voorzitters leggen hun eigen opgestelde aanvullende voorwaarden voor externen naast elkaar neer om tot een richtlijn te komen. In de meeste jaarverslagen is duidelijk te lezen dat er externen ingezet worden bij het afstuderen zelf, of achteraf, bij het reviewen van afstudeerwerk, zie tabel 6. Het ene proces heeft impact op de beoordeling van de individuele student, het andere zegt iets over het gerealiseerde eindniveau bij de opleidingen. Om die reden wordt in onderstaande tabel gescheiden over beide processen gerapporteerd.

Externe validering bij het afstuderen wordt met name gedaan door het betrekken van het werkveld bij het ontwikkelen van het afstudeerprogramma, en het betrekken van de bedrijfsbegeleider bij de beoordeling in de vorm van een advies over het functioneren van de student. Daarnaast wordt in meerdere gevallen het afstudeerprogramma getoetst bij verwante 'zusjes'-opleidingen. Op beperkte schaal worden (door de examencommissie benoemde) externe examinatoren ingezet. Enkele maken ook gebruik van extern deskundige gecommiteerden (CMI, HRBS FinMan, EAS) waarbij mensen die vanuit hun praktijkervaring met een frisse blik meekijken in het afstudeerproces. De gecommiteerde krijgt hiermee een belangrijke rol in de borging van het proces en de bewaking van de kwaliteit van de afstudeerzitting en daarmee ook het eindniveau van de opleiding. Over het algemeen is het duidelijk hoe wordt omgegaan met de input van een externe. Wat explicieter zou kunnen worden gemaakt is hoe de input van een externe heeft geleid tot bijvoorbeeld verbeteringen. Sommigen geven specifiek aan dat ze een rol hebben in het borgen van het proces en bewaken van kwaliteit van de afstudeerzitting, anderen zeggen meer algemeen dat afstudeerprogramma's getoetst worden bij verwante opleidingen of dat externen een adviserende rol hebben. Een mooi voorbeeld is dat in sommige jaarverslagen te lezen is dat in de cursushandleiding van het betreffende onderdeel expliciet vermeld wordt hoe het advies van de extern deskundige wordt meegewogen in de totstandkoming van het eindoordeel. Daarnaast is er niet alleen beroepsinhoudelijk behoefte aan externe input, ook op onderwijskundig vlak is er interesse om de vergelijking te maken met verwante opleidingen.

Ook is meermalen te lezen dat een strikte scheiding met betrekking tot begeleiding en beoordeling gehanteerd wordt in het afstudeertraject, om externe validering in te bouwen. Dit houdt (meestal) in dat een student in zijn afstuderen wordt begeleid door een docent/begeleider en vervolgens door (twee) onafhankelijke beoordelaars wordt beoordeeld.

Echter, er valt een (niet onbekende) kritische kanttekening te maken bij deze scheiding. Voornaamste argument is dat deze strikte scheiding geen recht doet aan het leerproces dat de student doorloopt tijdens het afstudeertraject. De vraag is of de scheiding zo strikt zou moeten zijn omdat de progressie, kritische reflectie en ontwikkeling van de student tijdens een langdurig afstudeerproces uit het oog kan raken en het verslag (als momentopname) daardoor zeer zwaar gaat wegen. Ook is de mankracht die hiervoor nodig is veeleisend en mogelijk niet altijd tijdig uitvoerbaar (HRBS Commerce).

Wat mogelijk meegenomen kan worden is een kritische herziening/overweging om de afstudeerbegeleider (en mogelijk met advies van de bedrijfsbegeleider) de beroepshouding van de student te laten beoordelen. De (eind)beoordeling van het afstudeerwerk kan nog steeds bij twee onafhankelijke docenten blijven als daar behoefte aan is, maar een mogelijk advies is om de beoordeling van de beroepshouding in het afstudeerprogramma bij de scriptie/afstudeerbegeleider te beleggen (met evt. advies van de bedrijfsbegeleider) en dit oordeel middels een weging mee te laten tellen in de eindbeoordeling van het afstuderen. Een alternatief is mogelijk dat de afstudeerbegeleider samen met een onafhankelijke docent tot het eindoordeel komt. Met deze constructies wordt er (meer) recht gedaan aan de ontwikkeling van de afstudeerder zonder dat er afbreuk wordt gedaan aan de objectiviteit in de toetsing.

Examencommissie	Vreemde ogen bij beoordeling van het afstuderen zèlf	Vreemde ogen bij beoordeling afstudeerwerk achteraf
CMI	<ul style="list-style-type: none"> • betrekken van het werkveld bij het ontwikkelen van het afstudeerprogramma; • betrekken van het werkveld bij het beoordelen in de vorm van advies; • inzet examinatoren bij collega-opleidingen; • inzet extern gecommiteerden en/of bedrijfsbegeleider; • inzet (aangewezen) externe examinator. 	<ul style="list-style-type: none"> • toetsing van afstudeerprogramma bij collega-opleidingen; • systematische meting van tevredenheid opdrachtgever

HRBS Commerce	<ul style="list-style-type: none"> inzet (aangewezen) externe examinatoren; beoordeling door 1 onafhankelijke beoordelaar samen met de afstudeerbegeleider. 	<ul style="list-style-type: none"> inzet van de reguliere externe partners voor validering en kallibraties.
HRBS FinMan	<ul style="list-style-type: none"> benchmarking; adviserende rol van bedrijfsbegeleider; inzet van intervisie groep; inzet van gecommiteerden; inzet van (aangewezen) externe examinatoren (met als best practice inzet van koppels interne én externe examinator). 	<ul style="list-style-type: none"> externe kwaliteitsmonitoren (personen uit het beroepenveld) die de werkwijze en beoordelingssystematiek bij afstudeerzittingen monitoren en te beoordelen.
EAS	<ul style="list-style-type: none"> inzet externe deskundigen bij afstudeerzittingen. Inzet bedrijfsbegeleider met adviserende rol. Inzet (aangewezen) externe examinatoren. 	<ul style="list-style-type: none"> Inzet beroepenveldcommissie met adviserende rol op curriculum en afstuderen.
IGO	<ul style="list-style-type: none"> Inzet (aangewezen) externe (en deskundige) examinatoren met beoordelende rol. Inzet externe deskundigen met adviserende rol. 	<ul style="list-style-type: none"> Bespreking van actuele ontwikkelingen met beroepenveldcommissie; Voornemens om structurele uitwisseling met verwante- of zusteropleidingen te bewerkstelligen.
ISO	<ul style="list-style-type: none"> inzet Kenniscentrum Talentontwikkeling bij de beoordeling; kalibratie tussen cursusbeheerders en collega's van andere hogescholen; Bijwonen van eindgesprekken; Inzet van begeleiders vanuit de beroepspraktijk met adviserende rol. 	<ul style="list-style-type: none"> Inzet extern lid EC bij screening van afstudeerwerken; Eerste kennismaking en vervolgspraak gemaakt met verwante opleiding bij HHS.
IVG	<ul style="list-style-type: none"> Beoordeling van afstuderen door twee onafhankelijke examinatoren; Betrokkenheid van (aangewezen) praktijkassessoren bij afstudeerassessments-/gesprekken. 	Niet expliciet beschreven.
IVL	<ul style="list-style-type: none"> Beoordeling van eindwerken door eerste (externe) examinator samen met examinator van betreffende cursus; Inzet werkveld met adviserende rol; Borgingssessies door de opleiding zelf verzorgd middels externe validatie van eindwerken. 	<ul style="list-style-type: none"> Inzet van (wisselende) zusteropleidingen; Inzet extern lid bij onderzoek naar eindniveau (screening van onderzoeksproject en eindassessment).
RAC	<ul style="list-style-type: none"> Inzet externe deskundigen (veelal bedrijfsbegeleiders) met adviserende rol; Inzet werkveldcommissies; Inzet van (aangewezen) externe examinatoren 	<ul style="list-style-type: none"> Toename van afstemming met verwante Opleidingen voor validering eindwerken.
RBS	<ul style="list-style-type: none"> Inzet externe begeleiders als beoordelaar; Inzet extern lid van de examencommissie. De rol van het extern lid is zichtbaar in het onderzoek naar het eindniveau. Echter niet expliciet beschreven of de beoordeling bij het afstuderen zelf heeft plaatsgevonden of achteraf. 	<ul style="list-style-type: none"> Extern lid examencommissie heeft onderzoek verricht naar het eindniveau bij twee masteropleidingen. Deze beoordeling heeft achteraf plaatsgevonden, mag in het jaarverslag meer geëxpliciteerd worden.
RMI	<ul style="list-style-type: none"> Inzet externen (experts uit werkveld) met adviserende rol. 	<ul style="list-style-type: none"> Benchmarking; Kalibratiesessies met NHL Stenden; Input werkveldcommissie.
WdKA	-	-
CTO	n.v.t.	n.v.t.

Tabel 6 Externe validering bij het afstuderen zelf en achteraf

5. Analyse kwantitatieve gegevens⁸

De belangrijkste kwantitatieve gegevens zijn verwerkt in de daarvoor bestemde hoofdstukken. Er is één Factsheet (excelbestand) waarin de gegevens van alle examencommissies HR van de afgelopen studiejaar zijn ingevuld. Deze factsheet wordt op de PVE Teamsomgeving beheerd en bijgehouden door de voorzitters. De jaarverslagen leggen voldoende helder uit wat de kwantitatieve gegevens betekenen. De kwantitatieve gegevens die worden aangeleverd zijn:

1. Faciliteiten examencommissies (aantal fte per week voor leden, voorzitter en secretaris)
2. Nieuw: Faciliteiten toetscommissies (aantal opleidingen, aantal TC's, aantal leden, totaal aantal uren)
3. Aantal (plenaire) vergaderingen in het studiejaar 2021-2022
4. Aantal afgegeven getuigschriften per soort in het studiejaar 2021-2022
5. Verleende (individuele) vrijstellingen
6. Bewezen fraudegevallen en andere onregelmatigheden
7. Toetsgerelateerde klachten (gegrond)
8. Hoorzittingen van de examencommissie
9. CBE-zaken (College van Beroep voor de Examens)

Op het niveau van de hogeschool als geheel vallen de volgende hoofdzaken op:

Faciliteiten

Het bezettingsoverzicht van de meeste examencommissies over het studiejaar 2021-2022 laat (wederom) een stijging zien t.o.v. het vorig studiejaar. Enkele laten juist een daling zien in de aantal fte's (IvL en COM). Er zijn per instituut over de samenstelling en facilitering ook weinig tot geen klachten te lezen in hoofdstuk 2 van de jaarverslagen. Een relatie tussen formatie, aantal studenten, aantal opleidingen, etc. per examencommissie is echter niet geanalyseerd. Er is dan ook geen vastgesteld centraal rekenmodel om een adequaat aantal uren toe te kennen. Voor de facilitering achten de examencommissies het wenselijk dat er een hogeschoolbrede berekeningswijze en/of format tot stand komt, waarop de facilitering van examencommissies gebaseerd wordt, om zo mogelijke ongelijkheid in facilitering tussen de verschillende instituten te voorkomen, zie [actie 5 hoofdstuk 7.4](#). De volgende stap is dat ook alle toetscommissies voldoende voor de aan hen gemandateerde taak worden uitgerust. Daarom is in de factsheet examencommissies een aanvullende tabblad opgenomen om de aantal toetscommissies en toegekende uren inzichtelijk te maken.

Het aantal plenaire vergaderingen in het betreffende studiejaar loopt uiteen van 13 (HRBS-FinMan en IVG, maandelijks) tot 50 of zelfs 70 (EAS resp. IvG, waarvan de plenaire, dagelijkse bestuur en diploma vergaderingen zijn meegeteld). De vergaderfrequentie is afhankelijk van de interne organisatie van de examencommissies, maar met name tweewekelijks. De meeste ervaren de vergaderstructuur als prettig. De meeste examencommissies hebben de frequentie van hun vergaderingen opgevoerd.

Getuigschriften

Voor wat betreft de getuigschriften is op te merken dat het aantal propedeuses in dit verslagjaar aanmerkelijk is gedaald. Enkel schrijven de daling toe aan minder inschrijvingen van studenten en aantal langstudeerders. Ook wordt de reden van de daling door sommigen toegeschreven aan het uitstel van de BSA-regeling in studiejaar 21-22 waardoor studenten hun propedeuse niet in één jaar hoeven te halen. Enkele opleidingen worden bij RBS uitgefaseerd.

Het aantal bachelor getuigschriften is over het algemeen gedaald en aantal ad-getuigschriften licht gestegen. Een mogelijke oorzaak is dat studenten in de post coronaperiode minder tijd aan hun studie besteden. Meerderen geven aan dat er geen nadrukkelijk aanwijsbare reden is voor de daling t.o.v. het studiejaar ervoor. In het studiejaar 2020-2021 daarentegen was er een sterke stijging doordat wellicht

⁸ Zie voor de kwantitatieve gegevens de [Factsheet Examencommissies](#)

studenten dat jaar (na Covid 19) als minder stressvol ervoeren en meer gewend raakten aan online lessen volgen en online toetsen. Ook de opleidingen waren toen inmiddels meer ingespeeld op de situatie ontstaan door de coronacrisis. Tenslotte is ook een daling te zien van het aantal mastergetuigschriften. Ook hier is er in de jaarverslagen geen nadrukkelijk aanwijsbare reden te lezen voor de daling t.o.v. het studiejaar ervoor.

Tevens hebben de voorzitters bij het proces diplomerende beschreven hoe de validiteit van het getuigschrift gecontroleerd en dus geborgd wordt. Inzake de juistheid van de informatie van het getuigschrift hechten de examencommissies er waarde aan om periodiek in gesprek te gaan met de opleiding om na te gaan hoe zij de correcte opleidingsgegevens op het getuigschrift en supplement verzorgt. Door het uitvoeren van steekproeven en periodieke controle van de formats met de officiële opleidingsgegevens, kan de examencommissie borgen dat de informatie kloppend is. Veelal is te lezen dat de samenwerking tussen het bedrijfsbureau en de examencommissie voor het controleren, tekenen door de voorzitter van de examencommissie en het uitgeven van het diploma in 2021-2022 goed is verlopen.

Vrijstellingen

Het aantal verleende vrijstellingen laat, net als in het voorgaande studiejaar, nog steeds een daling zien. Opvallende daling is te zien bij IGO (wegens fluctuatie in studentenaantallen) en IvL (wegens behoefte en druk van de arbeidsmarkt). Bij enkele is een flinke stijging te zien (IvG door toename aantal studenten en RAC door aanbidding Vakantieschool Nederlands). Grootste oorzaak van de daling is nog steeds dat er, met name na curriculumwijziging gebruik gemaakt wordt van grotere onderwijseenheden en conform de OER het geven van een gedeeltelijke vrijstelling niet mogelijk is (o.a. RBS).

Fraude

Het aantal (bewezen) fraudegevallen en andere onregelmatigheden is in het verslagjaar 2021-2022 gevarieerd. Er is sprake van zowel een stijging (CMI, FinMan, IGO, IvG, RAC) alsook een daling (COM, EAS, ISO, IVL, RBS, RMI). In hoofdstuk 6 is nader ingegaan op de opvallende toename of daling van de (voorzienbare) fraudegevallen. Veelal is de reden van de daling toegeschreven aan het feit dat tentamens weer op locatie onder toezicht gemaakt zijn. Wat betreft de stijging schrijven sommige examencommissies dit toe aan de als gevolg van de coronacrisis gewijzigde vormen van tentaminering. Het digitaal tentamineren heeft als bijkomstigheid dat er doelmatig en kosten efficiënt gewerkt kan worden, echter vooral waar studenten op de eigen laptop een tentamen mogen afnemen dit kan leiden tot toename van fraude. De kennelijke voorkeur om bepaalde tentamens alsnog online af te laten nemen terwijl de noodzaak van de coronacrisis er niet meer is brengt een risico met zich mee. De borging van de digitale toetsomstandigheden blijft risicovoller dan offline toetsomstandigheden en de vraag is dan ook of er vanuit praktische redenen online toetsing moet worden ingezet i.p.v. (de oorspronkelijke) noodzakelijke redenen in gevallen van hoge uitzondering. Formeel dient toetsing op locatie plaats te vinden gezien ons fysieke onderwijsaanbod tenzij er sprake is van nood (Covid 19). Waar normaal gesproken de student onder toezicht staat tijdens de toets, op de gebruikelijke locatie, is dit op afstand niet meer mogelijk.

Ondanks dat er nieuwe vormen van fraude zijn, overschrijdt dit niet de tolerantiewaarde en is te lezen dat de examencommissies de kwaliteit nog kunnen borgen. Wel is blijvende evaluatie nodig en gevraagd wordt om op centraal niveau te bespreken in hoeverre de blijvende trend sinds Covid 19 om uit praktische redenen toetsing online plaats te laten vinden, zie [actie 6 hoofdstuk 7.4](#).

Toetsgerelateerde klachten

Bij de toetsgerelateerde klachten is bij de meeste een stijging te constateren en bij enkele (IVL, RAC en RMI) een daling. Opvallend is dat de hoorzittingen bij die examencommissies waar de toetsgerelateerde klachten zijn gestegen veelal zijn gedaald en waar de toetsrelateerde klachten zijn gedaald zijn de hoorzittingen veelal gestegen. Dit laatste hangt samen met de stijging van het aantal fraudegevallen

(waarbij een hoorzitting altijd verplicht is). De stijging van de toetsgerelateerde klachten wordt merendeels toeschreven aan de toename van digitale toetsing en de technische problemen die daarbij komen kijken (niet kunnen inloggen, uitvallen van internet etc.). De daling van het aantal toetsgerelateerde klachten wordt voornamelijk toegeschreven aan duidelijke en tijdige afspraken en regels voor een correcte en voorspelbare afname van toetsen en het efficiënter anticiperen op onregelmatigheden door de tentamenorganisatie.

CBE-zaken

Te lezen is dat er bijna evenveel stijgingen (COM, FinMan, IGO, IvL en RMI) als dalingen (EAS, ISO, IvG, RBS en RAC) zijn van het aantal CBE-zaken. Daling wordt veelal toegeschreven aan vermindering van fraudebesluiten, nauwer persoonlijk contact tussen studenten en examencommissie, heldere uiteenzetting van besluiten na grondig onderzoek en gefundeerde besluiten. Mede door betere toelichting aan studenten van de bevoegdheden van het CBE en de examencommissie, scherpere procedures en eenduidigere opgelegde maatregelen lijken studenten minder geneigd te zijn om beroep in te stellen. Wat betreft de stijging is dit voornamelijk toe te schrijven aan de wijziging van de procedure wanneer een student bezwaar maakt tegen het resultaat van een tentamen (een besluit van de examiner) en toenemende juridisering van de samenleving. Een student gaat in beroep tegen het besluit van de examiner, formeel procespartij in het beroep. De examencommissie wordt echter regelmatig in de rol van "verweerder" gezet. De examencommissies hebben dan ook de behoefte geuit aan verduidelijking van rollen en een efficiëntie slag in de dossiervorming van een beroepszaak bij het CBE. Indien een student in beroep gaat, is het wenselijk dat alle benodigde informatie beschikbaar wordt gesteld aan de verweerder: zaaknummer (indien van toepassing), opleiding, cursusnaam en -code, naam examiner en motivatie. Wanneer de informatie compleet is, kan de examencommissie de zaak efficiënter oppakken. In de praktijk is het wel eens voorgekomen dat het onduidelijk was tegen wie de student in beroep ging. Het is aan te bevelen om bij het indienen van een beroepszaak de student een formulier met de benodigde informatie in te laten vullen. Wellicht is er in de toekomst een mogelijkheid om het proces van het CBE te digitaliseren.

Bij een enkele examencommissie is te lezen dat een beroepszaak, vanaf het moment van de hoorzitting waarin de student en diens advocaat over het voorgenomen besluit gehoord werden, ruime publiciteit had gekregen in het hogeschoolblad Profielen en zelfs de landelijke pers, doordat de advocaat en de student ruim baan kregen hun visie en beschuldigingen te ventileren. Lopende een juridische procedure is het gebruikelijk en verstandig om als partij geen commentaar te geven. Een mediastorm rond een proces kan leiden tot een trial by media, en dan dreigt het vermoeden van onschuld een loos begrip te worden en komt een eerlijk proces in het gedrang. Zeker nu er niet eens een volwaardig proces, zitting en uitspraak is geweest. De examencommissies moeten kunnen rekenen op een eerlijk en tegensprekelijk proces. Dat justitie toegankelijker en transparanter wordt door een goede verslaggeving en duiding kan alleen maar geapprecieerd worden, waarbij terughoudendheid in de media de sereniteit van de debatten en het proces ten goede komt.

6. Stand van zaken aanbevelingen (in vervolg acties)

Zoals eerder opgemerkt wordt bij het schrijven van het onderzoeksrapport ook de kritische aandachtspunten uit het Beoordeling Onderzoeksrapport Jaarverslagen examencommissies 2020-2021 meegenomen. Eén van de aandachtspunten is dat een aantal door het College van Bestuur overgenomen aanbevelingen een lange doorlooptijd heeft, als vervallen wordt beschouwd of ruimer wordt geïnterpreteerd dan de bedoeling is. In dit hoofdstuk zal verduidelijkt worden wat de stand van zaken zijn met betrekking tot de betreffende aanbevelingen. Verder is er aandacht voor de systeemverantwoordelijkheid met betrekking tot de aanbevelingen.

6.1 Overgang (verlengde) corona studiejaar naar 'normaal' studiejaar

De onderzoekers hebben bij het uitvoeren van deze analyse ook gekeken naar de overgang van het (hopelijk) laatste corona studiejaar van 2020-2021 naar het normale studiejaar van 2021-2022.

Aangepaste toetsvormen waren (nagenoeg) niet meer nodig en indien nodig waren deze tijdig gepubliceerd in de curriculumschema's in de Hogeschoolgids 2021-2022 (OER). Dit is conform de wettelijke regeling zoals opgenomen in art. 7.13 lid 2 sub I WHW, waarbij de examencommissie alleen in (individuele) bijzondere gevallen een aanpassing van een toetsvorm accordeert. Als er sprake is van een aanpassing van de toetsing die geldt voor *alle* studenten, hoort die aanpassing door middel van een addendum in de OER te worden opgenomen. Dit is een taak van het management. De examencommissie hoeft daar dus geen toestemming voor te geven. Er is samen heel hard gewerkt om de kwaliteit van tentamens en examens zo goed mogelijk te borgen.

Wat een punt van aandacht is, zoals op te maken uit de analyse van de kwantitatieve gegevens inzake fraude (hoofdstuk 5), is de kennelijke voorkeur om bepaalde tentamens alsnog online af te laten nemen terwijl de noodzaak van de coronacrisis er niet meer is. De praktijk laat zien dat in sommige gevallen de 'tijdelijke' maatregelen ook op de lange termijn blijvend worden ingezet. Met name de borging van de *digitale* toetsomstandigheden blijft risicovoller dan offline toetsomstandigheden.

6.2 Systeemverantwoordelijkheid van de aanbevelingen

O.b.v. artikel 7.12a., lid 2 WHW zorgt het instellingsbestuur er voor dat het onafhankelijk en deskundig functioneren van de examencommissie voldoende wordt gewaarborgd. Het College van Bestuur is hiermee verantwoordelijk voor het systeem van examencommissies en de mate waarin dit systeem past binnen de organisatiestructuur en voldoet aan de eisen van kwaliteitszorg. Jaarlijks worden de door het College van Bestuur overgenomen aanbevelingen (na vaststelling onderzoeksrapport) als acties opgenomen in het beleids- en jaarwerkplan van het PVE. Op dit punt is het College van Bestuur door de Compliance Officer verzocht om:

1. met het PVE-DB duidelijke afspraken te maken die recht doen aan de systeemverantwoordelijkheid van het College van Bestuur en onduidelijkheden in de verantwoordelijkheidsverdeling tussen CvB, PVE-DB, PVE en individuele examencommissies zo veel mogelijk te voorkomen. Hierbij worden ook afspraken gemaakt over de verwachtingen van vastgestelde, overgenomen aanbevelingen (tijdslijnen, inhoud, wijzigingen, vervallen aanbevelingen e.d.).
2. met het PVE-DB in gesprek te gaan over de eerdere aanbevelingen inzake zuivere toetsborgingscommissies en de interpretatie hiervan. Het College van Bestuur wordt gevraagd vanuit haar systeemverantwoordelijkheid duidelijke verwachtingen uit te spreken en afspraken te maken.

De bestuurlijke reactie hierop was dat het College aan het PVE-DB vraagt om in de bestaande actielijst het onderscheid duidelijk te maken tussen de 'systeemaanbevelingen' en 'aanbevelingen met vrijheidsgraden'. Op basis van de huidige aanbevelingen is gekeken welke aanbevelingen onder systeemacties vallen en welke (meer vrijblijvende) verbeteracties, zie paragraaf 6.3 en [bijlage 8.1](#). Verder vraagt het College de examencommissies om in hun jaarverslag te rapporteren over de opvolging van de verschillende acties ten behoeve van de PDCA-cyclus.

Daarnaast is het raadzaam dat het onderzoeksteam (PVE-DB) periodiek haar onderzoeksrapport een terugblik geeft van lopende aanbevelingen om de opvolging en voortgang van de aanbevelingen te monitoren middels haar geordende lijst van systeemacties. Tevens is het wenselijk om het format jaarverslag a.d.h.v. bestuurlijke reactie op de volgende punten inzake voortgang aanbevelingen aan te passen:

- Aandacht voor kwaliteit en PDCA-cyclus: wegens de zichtbare opvolging die is gegeven aan de aanbevelingen uit eerdere onderzoeksrapporten en daarmee een cultuur van aandacht voor kwaliteit is ontstaan, vraagt het CvB om een stap verder te gaan, waarbij naast een terugblik ook ambities voor de toekomst met betrekking tot de wettelijke taken van de examencommissies geformuleerd worden in de jaarverslagen. Hierbij is gevraagd om met de direct betrokkenen (zoals directeur, opleidingsmanagers en docenten) te bespreken wat er nodig is om deze ambities waar te kunnen maken en deze vast te leggen in de P&C-cyclus, zie actie 4 hoofdstuk 7.2.
- Verduidelijking systeemaanbevelingen en aanbevelingen met vrijheidsgraden en navolgbaarheid hiervan: Het CvB onderschrijft het standpunt van de Compliance Officer dat wat betreft de implementatie van vastgestelde systeemaanbevelingen, er geen vrijblijvendheid bij de examencommissies mag zijn. Om de voortgang te kunnen monitoren wordt door het CvB gevraagd om in de examencommissie jaarverslagen over de opvolging van de verschillende aanbevelingen te rapporteren.

6.3 Status acties (voorheen aanbevelingen) eerdere onderzoeksrapporten

Een belangrijk onderdeel van het onderzoeksrapport is, naast het beoordelen of de jaarverslagen voldoende inzicht geven in de wijze waarop aan de wettelijke toegekende taken en bevoegdheden invulling is geven, ook te beoordelen hoe uitvoering is of wordt gegeven aan de aanbevelingen in het laatste onderzoeksrapport. Voor de implementatie en verankering van de aanbevelingen uit de onderzoeksrapporten is het PVE-DB verantwoordelijk met aansturing van het College van Bestuur.

De compliance officer analyseert het onderzoeksrapport en geeft zowel hierop reactie alsook een kritische blik op de uitvoering (en eigenaarschap) van de gemaakte aanbevelingen. In zijn laatste AMC Beoordeling onderzoeksrapport⁹ werd (terecht) opgemerkt dat de kracht van het onderzoeksrapport is dat het ingaat en voortborduurde op eerdere ontwikkelingen en aanbevelingen. De opzet van het onderzoeksrapport en de verwijzingen naar openstaande aanbevelingen uit eerdere onderzoeksrapporten in de tekst zorgden er echter voor dat de PDCA-cyclus niet voldoende inzichtelijk is gemaakt. Zoals door de compliance officer in zijn beoordeling opgemerkt *“ademt het opvolgen door het PVE/examencommissies van de door het CvB overgenomen en vastgestelde aanbevelingen een sfeer van vrijblijvendheid uit. Dit staat op gespannen voet met de systeemverantwoordelijkheid die het CvB heeft. De analyse van de jaarverslagen, het aangeven van de rode draden en de aanpak van de versterking van het systeem van examencommissies als geheel dient de volle aandacht te krijgen.”*

⁹ Van Hengel, G. (2022). Beoordeling Onderzoeksrapport Jaarverslagen Examencommissies 2020-2021.

Om de sfeer van vrijblijvendheid inzake de opvolging van de aanbevelingen te voorkomen is het toepasselijker om de term 'actie' te gebruiken. In deze paragraaf van het onderzoeksrapport zal er ingegaan worden op de geformuleerde acties uit eerdere onderzoeksrapporten, waarbij met name ingegaan zal worden op de openstaande acties.

Afgeronde acties (voorheen aanbevelingen)

Totaal zijn er in de onderzoeksrapporten over de afgelopen vier jaren 49 aanbevelingen gegeven: 2017-2018 (13), 2018-2019 (12), 2019-2020 (18) en 2020-2021 (6). Het Beoordeling Onderzoeksrapport gaf te kennen dat uit eerdere onderzoeksrapportages eenvoudige acties lang open lijken te staan. De indruk is dat de door het College van Bestuur overgenomen aanbevelingen van het PVE voor de examencommissies als (te) vrijblijvend worden geïnterpreteerd. Het PVE-DB is gevraagd de lijst met aanbevelingen uit de onderzoeksrapporten over de laatste vier jaren te categoriseren, comprimeren en prioriteren. Naast verduidelijking van de status is een bijkomstigheid dat de kern van de onderzoeksrapportages over de jaarverslagen en de bijbehorende aanbevelingen nauw met elkaar verbonden zijn en niet leidt tot een update van een steeds langer wordende lijst van aanbevelingen.

Het aantal aanbevelingen is weliswaar toegenomen maar veel zijn inmiddels opgepakt en afgerond zoals het vaststellen van het format jaarverslag en mandaat toetscommissie, het verbeteren van de P&C-cyclus tussen de examencommissie en toetscommissie en het bevorderen van de deskundigheid van de leden (vast jaarlijks onderdeel). Voor het overzicht is de huidige lijst van aanbevelingen ontdaan van doublures en een prioritering aangebracht. Tevens wordt nader gespecificeerd in hoeverre de aanbevelingen verplicht, in verband met de systeemverantwoordelijkheid, of vrijblijvend van karakter zijn. Ook is er voor gekozen om de huidige lijst met aanbevelingen op te splitsen in twee documenten, namelijk een overzicht met afgeronde aanbevelingen¹⁰ en een overzicht met openstaande acties (voorheen aanbevelingen)¹¹. De lijst met afgeronde aanbevelingen is via het PVE op te vragen.

Openstaande acties (voorheen aanbevelingen)

De openstaande acties zijn veelal in gang gezet en onder te verdelen in onderstaande thema's:

Inrichting toets(borgings)commissies

Bij de eerdere aanbevelingen inzake inrichting toetscommissies is een ruimere interpretatie gehanteerd o.b.v. het opgetelde 'toetsborgingspakket'. Hierin is o.a. een 'wenkend perspectief' opgenomen wat inhield dat er geen toetscommissie meer bestaat en nodig is omdat de interne kwaliteitszorg rond toetsing op orde is, docenten BKE/SKE geschoold zijn, de PDCA van toetsing aantoonbaar doorlopen wordt etc. Het toetscommissieborgpakket was destijds opgesteld en overhandigd aan het College van Bestuur. De discussie rondom inrichting en vorm zat nog in de beginfase en de examencommissies waren zoekende naar een passende inrichting. De verschillende scenario's (zuiver of hybride inrichting) die in het pakket beschreven met zowel de voor- als nadelen waren een handreiking ter inspiratie. Inmiddels zijn de ontwikkelingen verder gevorderd en hebben meerdere examencommissies gekozen voor het invoeren van zuivere toetsborgingscommissies, zie hoofdstuk 3. De keuze voor zuivere scheiding hoeft en leidt ook niet per definitie tot keuze van een aparte toetsborgingscommissie naast een eventueel toetsexpertteam, maar een vergelijkbare vorm, bijvoorbeeld het aanwijzen van examencommissieleden die de borging van tentamens op zich zullen nemen. Daarnaast hebben vele voorzitters hun zorgen geuit met betrekking tot de benodigde facilitering van de toetscommissies. Het is en blijft een uitdaging om de toetscommissies goed in te kunnen richten gezien zij enorm afhankelijk

¹⁰ PVE (2022). Afgeronde (verplichte) acties onderzoeksrapporten.

¹¹ PVE (2022). Statusoverzicht openstaande en lopende acties.

zijn van het onderwijsmanagement als het gaat om het werkelijk faciliteren en de professionele interesses van de docenten.

Daarnaast is in een eerder onderzoeksrapport als aanbeveling gegeven om een linking-pin in te voeren, waarbij de voorzitter van de toetscommissie lid is van de examencommissie. De toenmalige aanbeveling heeft als doel de kwaliteit van en de samenwerking met de toetscommissies te bevorderen. In de praktijk is ook gebleken dat de aanwezigheid van een linking-pin wordt gewaardeerd vanwege de korte lijntjes. Aan de andere kant is de realisatie van een linking-pin in iedere toetscommissies niet haalbaar gebleken. Na diverse discussies is de conclusie dat het verplicht instellen van een linking-pin constructie niet wenselijk is. Enerzijds vanwege de autonomie van de examencommissies en anderzijds vanwege het aantal toetscommissies dat onder het mandaat werkt van een examencommissie. Hierbij moet opgemerkt worden dat de examencommissies een constructie moeten bedenken om een goede binding met de toetscommissie zien te behouden/ versterken die passend is binnen de organisatiestructuur van de examencommissie en toetscommissie.

Gezien bovengenoemde ontwikkelingen blijft de inrichting van de toetscommissie voor aankomend jaar een punt van aandacht, zie actie 3 hoofdstuk 7.2.

P&C-cyclus examencommissie – toetscommissie – onderwijsmanagement

In eerdere onderzoeksrapporten is er aandacht gevraagd om de P&C-cyclus tussen de examencommissie, toetscommissie en onderwijsmanagement te versterken. Afgelopen jaren hebben de examencommissies acties ondernomen om de samenwerking en communicatie met de toetscommissies te vergroten. Om deze ook inzichtelijk te kunnen maken, is er in het format van het jaarverslag (vanaf 2020-2021) een paragraaf opgenomen waarin gereflecteerd wordt op de uitvoering van de P&C-cyclus. Uit de jaarverslagen kan opgemerkt worden dat er sprake is van een goede werkrelatie tussen de examencommissies en toetscommissies. De examencommissies slagen er iedere beter in om de invulling van de P&C-cyclus tussen de examencommissie en toetscommissie te concretiseren en verder te verduidelijken in het jaarverslag, zie hoofdstuk 7.2.

Ook is uit de jaarverslagen op te maken dat de examencommissies over het algemeen een goede werkrelatie hebben met het onderwijsmanagement. Een aanbeveling uit het vorig onderzoeksrapport is om met het onderwijsmanagement een werkwijze te bedenken voor het vastleggen van de bevindingen en de vervolgactie hierop zodat de PDCA-cyclus beter wordt doorlopen. Het is niet in alle jaarverslagen even duidelijk op welke wijze invulling is gegeven aan de vastlegging van de bevindingen en de bijbehorende acties. Het is van belang dat de examencommissie monitort hoe de opleiding de door de examencommissie gemaakte aanbevelingen opvolgt en hierover helderheid te verschaffen.

Met het oog op de verantwoording van de P&C-cyclus tussen de examencommissie en het onderwijsmanagement zal besproken worden hoe er helderheid hierover gegeven kan worden in het jaarverslag, zie actie 4 hoofdstuk 7.2. Met deze actie wordt ook gehoor gegeven aan het verzoek van het CvB om de relatie met het management waar nodig te herijken en hierover jaarlijks voortgang te rapporteren in het jaarverslag.

7. Conclusie en acties

In dit hoofdstuk worden de conclusies ende bijbehorende acties weergegeven op basis van de bevindingen van het onderzoek uitgevoerd door het dagelijks bestuur van het PVE (PVE-DB). De betreffende acties zijn met name gericht aan de (voorzitters van de) examencommissies. Er zijn ook enkele acties gericht aan het College van Bestuur (CvB). Voor de implementatie van deze acties zal een projectmatige aanpak gecontinueerd worden door deze aan het bestaande beleids- en jaarwerkplan en de actielijst van het PVE toe te voegen.

7.1 Totstandkoming jaarverslag en onderzoeksrapport

Afgelopen jaren is gebleken dat het aanleveren van de jaarverslagen door de voorzitters van de examencommissies, analyseren van de jaarverslagen en opstellen van het onderzoeksrapport een lange aanlooptijd heeft. Hierdoor worden de belangrijke trends en ontwikkelingen op het niveau van de hogeschool en de nodige acties relatief laat voorgedragen aan het College van Bestuur. Om het proces van de verankering van de geformuleerde acties en de implementatie ervan te versnellen, was er afgesproken dat de deadline wordt vervroegd. Gezien de gewenningsperiode en bepaalde omstandigheden, hebben niet alle examencommissies de afgesproken en uitgestelde deadline gehaald. Om de voorgestelde deadline van 1 november voor het aanleveren van de jaarverslagen te kunnen vervroegen voor aankomend verslagjaar hebben de voorzitters aangegeven behoefte te hebben aan betere facilitering in tijd en ondersteuning, en een compacter format van het jaarverslag.

Actie 1: *Onderzoeken in welke hoedanigheid het format van het jaarverslag gecomprimeerd kan worden zonder in te boeten aan de kwaliteit van de inhoud (PVE-DB). In kaart brengen op welke wijze de voorzitters ondersteund kunnen worden bij het schrijven van het jaarverslag (PVE-DB) i.o.m. het CvB. Indien de afgesproken deadline niet wordt behaald, stelt de voorzitter van de examencommissie het CvB en PVE-DB hiervan op de hoogte.*

7.2 Borging kwaliteit tentamens

Mandaat toetscommissies

Alle examencommissies hebben de borging van tentamens gemandateerd aan één of meerdere toetscommissies. Enkele examencommissies hebben ook de toetscommissies gedeeltelijk gemandateerd voor het borgen van de gerealiseerde leerresultaten (bijv. screening van eindwerken). In de jaarverslagen is er goed te lezen dat de inrichting van de toetscommissies nader vorm heeft gekregen. Een verdiepingsslag d.m.v. concretisering hiervan in het mandaat heeft plaatsgevonden. De examencommissies zijn zich goed bewust dat de borging van de gerealiseerde leerresultaten door de examencommissie zelf moet worden uitgevoerd. Aanvullend kunnen toetscommissies benaderd worden om (ook) een kritische blik te werpen op het niveau van de eindwerken. Wel is het van belang dat de examencommissie oplettend blijft in het zelf uitvoeren van de borgingstaken inzake gerealiseerde leerresultaten en dat er hierover duidelijke afspraken gemaakt moeten worden met de toetscommissie. De concretisering van de afgestemde borgingsactiviteiten (bijv. wel of geen eindniveau) dienen goed vastgelegd te worden in het mandaat dat jaarlijks door de examencommissie waar nodig wordt herzien. De vastlegging van de wijze waarop de planning en control-cyclus (P&C-cyclus) wordt toegevoegd, blijft voor sommige examencommissies een punt van aandacht. Het opstellen van een handzaam format voor de vastlegging van het P&C-cyclus voor in de bijlage kan een handig instrument zijn voor de betreffende examencommissies.

Actie 2: *Het format mandaat 2023-2024 wordt in de PVE-vergadering van mei 2023 vastgesteld (PVE-DB) en door alle examencommissies in gebruik genomen voor het aankomend studiejaar 2023-2024. Hierbij wordt expliciet opgenomen of de borging van eindniveau is gemandateerd aan de toetscommissie (voorzitters EC).*

In het mandaat wordt het bijbehorende format P&C-cyclus toegevoegd. Het mandaat wordt vertaald naar een concrete activiteitenplanning voor de toetscommissie. In het jaarverslag wordt in de P&C-cyclus concreet zichtbaar gemaakt op welke wijze de examen- en toetscommissies samenwerken (voorzitters EC).

Inrichting toetscommissies

In studiejaar 20-21 en 21-22 is veel aandacht geweest voor de werkwijze van de examencommissie en toetscommissie inzake de borging van de kwaliteit van tentamens en examens. De overleggen met experts en de thematische bijeenkomsten over profilering en inrichting toetscommissies (borgen versus zorgen) heeft zijn vruchten afgeworpen. Uit de jaarverslagen is op te maken dat de meeste examencommissies, waarbij de toetscommissies zowel borgen en zorgen, concrete stappen hebben ondernomen om de scheiding tussen borgen en zorgen te bewerkstelligen. Gezien deze ontwikkeling is het belangrijk dat het onderwijsmanagement zorgdraagt voor toetsdeskundigheidsbevordering van haar docententeam.

De bemensing van de toetscommissies is voor vele examencommissies een grote uitdaging gebleken vanwege een lang openstaande vacature, langdurige uitval, verloop en benodigde uren die niet beschikbaar gesteld konden worden door het onderwijsmanagement. Het tekort aan bemensing heeft als (mogelijk) gevolg dat niet alle toetsen binnen een cyclus van vier jaar geborgd kunnen worden. Ten behoeve van de realisatie van het meerjarenplan is het belangrijk dat de examencommissies in gesprek blijven met het onderwijsmanagement inzake de facilitering. Het is aan te bevelen de behoefte aan facilitering duidelijk in kaart te brengen middels een 'centraal rekenmodel'. Op deze wijze kan de examencommissie de faciliteringsbehoefte concretiseren richting het onderwijsmanagement. Daarnaast zal er nagedacht moeten worden welke alternatieve mogelijkheden er zijn om de formatie van de toetscommissie rond te krijgen zodat de geplande borgtaken doorgang vinden en de zittende toetscommissieleden niet onder te grote werkdruk komen te staan.

Met betrekking tot de inrichting van de toetscommissies werd in een eerder onderzoeksrapport de aanbeveling gegeven gebruik te maken van een linking-pin constructie, waarbij de voorzitter van de toetscommissie lid is van de examencommissie. Deze constructie zal de kwaliteit van de toetscommissie verhogen en de samenwerking met de examencommissie verder bevorderen. Inmiddels is gebleken, na de vele discussies en ontwikkelingen omtrent de inrichting van de toetscommissies, dat een verplicht karakter aan deze linking-pin constructie niet opportuun is, omdat de examencommissies de ruimte willen om de meest passende inrichting voor hun toetscommissies te kiezen en mogelijk een ander lid dan de voorzitter toetscommissie aan de examencommissie te binden. Daarnaast ontstond er de zorg dat door het verplicht stellen van een examencommissie-lidmaatschap door de voorzitter van de toetscommissie, er niet meer voldoende werd gekeken naar de inhoudelijke (profiel)eisen voor de voorzitter van de toetscommissie of lid van de examencommissie. In de praktijk is het ook niet haalbaar gebleken wegens het aantal toetscommissies die onder een examencommissie vallen. Uit de jaarverslagen kan opgemaakt worden dat de examencommissies over het algemeen goed contact hebben met hun toetscommissies. De examencommissies waarbij geen sprake is van een linkin-pin constructie dienen op andere wijze de lijntjes kort te houden ter bevordering van de samenwerking.

Actie 3: *Opstellen van een centraal rekenmodel (PVE-DB) waarbij de faciliteringsbehoefte van de toetscommissie concreet in kaart gebracht kan worden door de individuele examencommissie (voorzitters EC). Het College van Bestuur wordt verzocht het centraal rekenmodel vast te stellen.*

Uitwerken van mogelijke scenario's wanneer de beschikbaar gestelde uren niet opgevuld kunnen worden vanuit de eigen opleiding of groep opleidingen (PVE). Versterken van de binding tussen de examencommissie en de toetscommissie via linking-pin constructie of andere wijze die passend is binnen de organisatiestructuur van de examencommissie en toetscommissie (voorzitters EC).

Planning en control cyclus

Geconstateerd is dat aandacht voor kwaliteit steeds sterker is gegroeid en dat de examencommissies hierin professioneler zijn geworden. Steeds transparanter en duidelijker weten de meeste examencommissies hun kwaliteitscyclus in kaart te brengen en vast te leggen. De examencommissies werken in samenwerking met de toetscommissies structureel aan de kwaliteitsborging wat leidt tot relevante aanbevelingen voor de opleidingen. Periodiek hebben de examencommissies en toetscommissies overleg met het onderwijsmanagement om de bevindingen en de implementatie van de aanbevelingen te bespreken. Concretisering en vastlegging van terugkoppeling hiervan is niet altijd inzichtelijk of transparant.

Wat betreft de relatie tussen de examencommissie en het management is te lezen dat er over het algemeen een goed werkende relatie is. Gezien de duidelijke autonome positie van de examencommissie vindt het CvB belangrijk dat de relatie met het management waar nodig wordt herijkt en hierover jaarlijks voortgang te rapporteren in het jaarverslag¹². Via het PVE wordt met de voorzitters besproken hoe de P&C-cyclus met het onderwijsmanagement verduidelijkt en geharmoniseerd kan worden (bijvoorbeeld d.m.v. standaard formats voor verslaglegging) en zal het format jaarverslag aangescherpt worden inzake relatie examencommissie en onderwijsmanagement.

Actie 4: *Bespreken binnen het PVE hoe de P&C-cyclus met het onderwijsmanagement verduidelijkt en geharmoniseerd kan worden (bijvoorbeeld d.m.v. standaard formats voor verslaglegging) (PVE-DB). De examencommissie verduidelijkt in het aangescherpte format jaarverslag hoe de P&C-cyclus concreet verloopt tussen examencommissie en onderwijsmanagement (voorzitters EC).*

7.3 Borging kwaliteit gerealiseerde leerresultaten

Werkwijze examencommissie

Alle examencommissies hebben afgelopen jaar (in overgrote meerderheid) zelf de borging van de gerealiseerde leerresultaten uitgevoerd. De mate en variatie van de borging van de gerealiseerde leerresultaten is divers en de examencommissies reflecteren stelselmatig op de instrumenten die hiervoor benut worden. Ook is steeds meer te lezen dat er meer ruimte wordt genomen, bijv. middels een meerjarenplan, om naast het screenen van werk ook te monitoren in hoeverre aanbevelingen opgevolgd worden. In het ene jaar bekijkt de examencommissie het eindniveau/afstudeerprogramma. In het jaar daarop monitort de examencommissie wat de ontwikkelingen zijn en in welke hoedanigheid de verbeteracties zijn doorgevoerd naar aanleiding van de bevindingen van het voorgaande jaar. Op deze wijze krijgt de opleiding voldoende ruimte om zich te ontwikkelen en te verbeteren en kan de examencommissie ieder jaar het eindniveau borgen.

Kortom, helder is:

- wat de door de examencommissie gehanteerde (interne en externe) controle activiteiten zijn;
- dat het toetsprogramma de eindkwalificaties dekt;
- dat de toetsen van de eindwerken valide, betrouwbaar en transparant zijn

¹² College van Bestuur (2022). Bestuurlijke reactie Jaarverslagen Examencommissies 2020-2021.

- dat beschikbare informatie bij de opleiding over het algemeen voldoende inzicht en overzicht biedt (met de nodige aandachtspunt van het aanleveren van informatie);
- wat de vervolgacties van de opleiding zijn o.b.v. de adviezen en hoe dit door de examencommissie wordt gemonitord.

Onderbouwing oordeel opleiding

De verslagen laten zowel een duidelijk beeld zien hoe (procedureel) de kwaliteit van examens geborgd worden alsook dat de kwaliteit is geborgd. De examencommissies beschrijven over het algemeen behoorlijk concreet welke activiteiten er uitgevoerd worden om de kwaliteit van de gerealiseerde leerresultaten/eindkwalificaties te borgen en/of er wordt verwezen naar een intern 'plan van aanpak'. De controleactiviteiten door zowel de toetscommissie alsook die van de examencommissie worden concreet omschreven met vaak een gestructureerde jaarplanner (omschreven in hoofdstuk 3 en 4). Tevens wordt er ook een holistisch blik geworpen op de samenhang en verbinding tussen de gestelde eisen en of de toetsplannen, toetsprogramma's en het toetsbeleid hierop aansluiten. De controle van het eindniveau breidt zich steeds meer uit naast de scriptie.

Een expliciet oordeel/kwalitatieve uitspraak over het niveau van de gerealiseerde leerresultaten voor elke afzonderlijke opleiding moet gedaan worden alsook helderheid over de opvolging van de gegeven adviezen. Het gegeven oordeel over de kwaliteit van het eindniveau van de opleiding is helder gemaakt en hoe (in grote lijnen) de bevindingen worden teruggekoppeld aan de opleiding. De examencommissies kunnen een goed beeld vormen van het niveau van de gerealiseerde leerresultaten van de opleiding en dus daarmee of de student die het getuigschrift ontvangt aan de vereiste competenties/leerresultaten/eindkwalificaties voldaan heeft.

Harmonisering van de manier waarop de examencommissies hun uitspraak doen is merkbaar en blijvende aandacht wordt gevraagd om de onderbouwing betekenisvol en specifiek te maken. Het benutten van de accreditatie en/of auditrapporten is een goed middel om aandachtspunten scherp te hebben of eigen bevindingen te valideren. Via het PVE blijven de voorzitters kalibreren (middels een opgestelde handreiking inzake onderbouwd oordeel per opleiding) onder meer de volgende zaken, namelijk:

- Welke controle activiteiten en welke instrumenten worden door de examencommissies gehanteerd bij de borging van het eindniveau;
- Welke conclusies de examencommissies verbinden aan hun controle activiteiten, hoe de bevindingen en aanbevelingen worden teruggekoppeld aan de opleiding en gemonitord en hoe de examencommissies tot een duidelijk oordeel komen en vastleggen in hun jaarverslagen.

Externe validering

In alle jaarverslagen is te lezen dat op een of andere manier vorm wordt gegeven aan externe betrokkenheid door de opleidingen. Een blijvende uitdaging is het organiseren van externe validering met name als het gaat om aansturing vanuit management om externe validering binnen het normale onderwijsproces plaats te laten vinden. Daarnaast is het wenselijk dat de opleidingen goed inzicht geven in hun externe valideringsactiviteiten. Er wordt bijv. door IGO geopperd dat de opleiding zelf ook een jaarverslag opstelt om zo de zorgtaak voor kwaliteit helder te maken waarvan externe validering ook een onderdeel dient uit te maken. Er is klaarblijkelijk aandacht voor externe validering, wat het hopelijk tot een vanzelfsprekendheid maakt.

7.4 Analyse kwantitatieve gegevens

De volgende kwantitatieve gegevens zijn geanalyseerd:

1. Faciliteiten examencommissies (aantal fte per week voor leden, voorzitter en secretaris)
2. Nieuw: Faciliteiten toetscommissies (aantal opleidingen, aantal TC's, aantal leden, totaal aantal uren)
3. Aantal (plenaire) vergaderingen in het studiejaar 2021-2022
4. Aantal afgegeven getuigschriften per soort in het studiejaar 2021-2022
5. Verleende (individuele) vrijstellingen
6. Bewezen fraudegevallen en andere onregelmatigheden
7. Toetsgerelateerde klachten (gegrond)
8. Hoorzittingen van de examencommissie
9. CBE-zaken (College van Beroep voor de Examens)

O.b.v. de analyse van bovengenoemde (kwantitatieve) gegevens en de geboden uitleg in de jaarverslagen kan er in zijn algemeenheid gesteld worden dat de examencommissies hun werk degelijk kunnen uitvoeren, dat er harmoniserend wordt opgetreden als het gaat om bepaalde processen, zoals proces diplomering, verlenen van vrijstellingen, behandelen van fraudezaken en beroepszaken. Enkele conclusies die getrokken kunnen worden uit specifiek de volgende categorieën:

Ad faciliteiten: De voorzichtige conclusie kan getrokken worden dat de thans beschikbaar gestelde tijd waarin de examencommissies hun taken moeten uitvoeren, voldoende lijkt te zijn. Een relatie tussen formatie, aantal studenten, aantal opleidingen, etc. per examencommissie is echter niet geanalyseerd en er is ook geen centraal rekenmodel om het aantal benodigde uren en de facilitering uit te rekenen. Dit zou zinvol zijn om te hebben om zo ook bij de voordracht tot benoeming concreet te maken wat er exact nodig is aan facilitering. Voor de facilitering achten de examencommissies het wenselijk dat er een hogeschoolbrede berekeningswijze en/of format tot stand komt, waarop de facilitering van examencommissies gebaseerd wordt, om zo mogelijke ongelijkheid in facilitering tussen de verschillende instituten te voorkomen.

Actie 5: *Stel als College van Bestuur een vastgesteld centraal rekenmodel vast om een adequate facilitering zowel voor de examencommissie als de toetscommissie (zie actie 3), waaronder het aantal uren toe te kennen (CvB). Deze hogeschoolbrede berekeningswijze en/of format, waarop de facilitering van examencommissies gebaseerd wordt zal dan worden opgenomen in het (herziene) reglement examencommissies (PVE-DB).*

Ad getuigschriften: te constateren valt is dat er steeds meer gelet wordt op het proces van diplomeren naast het bijhouden van het aantal afgegeven getuigschriften. Dit komt de borging van het waardepapier ten goede en bevordert het periodiek controleren van de gegevens van het getuigschrift en het structureel goed afstemmen ervan met de opleiding.

Ad vrijstellingen: de laatste jaarverslagen laten zien dat het aantal vrijstellingen blijft dalen wegens de steeds groter wordende onderwijsseenheden. Tevens speelt voor sommige instituten dat de oude vrijstellingsconstructies voor versnelde trajecten aangescherpt worden en het geen vanzelfsprekendheid meer is dat er vrijstelling wordt verleend o.b.v. vwo of mbo voortrajecten.

Ad fraude en toetsgerelateerde klachten: meermalen is aangegeven dat borging van de digitale toetsomstandigheden risicovoller blijft dan offline toetsomstandigheden en de conclusie die dan ook getrokken kan worden is dat het nodig is om scherp te blijven evalueren in hoeverre digitale toetsing

(met name niet op eigen locatie of met behulp van eigen devices van de student) werkelijk nodig is en dat niet enkel o.g.v. praktische redenen hiervoor gekozen wordt. Zoals valt op te maken uit de analyse van de kwantitatieve gegevens inzake fraude (hoofdstuk 5), is de kennelijke voorkeur om bepaalde tentamens alsnog online af te laten nemen terwijl de noodzaak vanwege de coronacrisis er niet meer is. De praktijk laat zien dat in sommige gevallen de 'tijdelijke' maatregelen ook op de lange termijn blijvend worden ingezet. De daling van het aantal fraudegevallen wordt met name toegeschreven aan het feit dat toetsing weer op locatie plaatsvond en de stijging aan de als gevolg van de coronacrisis gewijzigde vormen van tentaminering/examinering. De vraag is dan ook of er vanuit praktische redenen online toetsing wordt ingezet i.p.v. (de oorspronkelijke) noodzakelijke redenen in gevallen van hoge uitzondering. Kijkende naar zowel de aard, omvang, relevantie van bepaalde cursussen, zoals het afstudeerprogramma, alsook in het kader van borging en kwaliteitscontrole lijkt dit een onwenselijke trend. Want waar normaal gesproken de student onder toezicht staat tijdens de toets, op de gebruikelijke locatie, is dit op afstand niet meer mogelijk. Een bijkomend aandachtspunt is dat het beoordelen van vaardigheden en gedrag veel moeilijker is in een online omgeving. Wanneer praktische vaardigheden gedemonstreerd moeten worden aan de hand van specifieke materialen (op bijv. een werkplek), leent een online toets zich hier niet voor.

Samenhangend met de beschreven redenen van de toename van toetsgerelateerde klachten, namelijk door de toename van digitale toetsing, is de conclusie dan ook dat er verscherpt aandacht nodig is voor digitale toetsing en de noodzaak (en geschiktheid) ervan en of de HR op dit moment voldoende middelen en kunde heeft om het op grote schaal adequaat uit te kunnen voeren.

Actie 6: *Het College van Bestuur wordt gevraagd om online toetsing te evalueren en centraal beleid te bespreken omtrent online toetsing, specifiek de noodzaak ervan en de geschiktheid ervan o.b.v. de aard van de betreffende cursus (CvB).*

7.5 Systemverantwoordelijkheid

Conform artikel 7.12a., lid 2 WHW is het College van Bestuur verantwoordelijk voor het onafhankelijk en deskundig functioneren van de examencommissie. Het College dient er voor te zorgen dat het systeem van examencommissies werkt en passend is binnen de organisatie en voldoet aan de eisen van kwaliteitszorg. Het is van belang dat het onderzoeksrapport duidelijk inzicht geeft in waarop een examencommissie haar borgingstaken heeft uitgevoerd, wat de belangrijke trends en ontwikkelingen op het niveau van de hogeschool zijn en welke passende acties genomen kunnen worden voor de verdere ontwikkeling van het PVE en de individuele examencommissies en ter verbetering van het systeem. Derhalve vraagt het College de examencommissies om in hun jaarverslag te rapporteren over de opvolging van de betreffende (systeem)acties en het PVE-DB middels een geordend lijst van systeemacties inzichtelijk te maken wat de status is van deze acties.

Actie 7: *Bespreken met het CvB de systeemverantwoordelijkheid van de te ondernemen acties op punten van duidelijke afspraken en verwachtingen van overgenomen systeemacties (tijdslijnen, inhoud, wijzigingen, vervallen aanbevelingen etc.) (PVE-DB). Daarnaast is het wenselijk meer methodisch aan de slag te gaan met alle systeemacties (PVE-DB), bijvoorbeeld de opgeschoonde lijst te delen met de voorzitters waarbij ze aangeven of deze acties reeds zijn doorgevoerd in de examencommissies en op welke wijze (voorzitters).*

8. BIJLAGEN:

8.1 Statusoverzicht (verplichte/geadviseerde) acties

Hieronder volgt een opsomming van de nog te starten en lopende acties zoals overgenomen uit de Onderzoeksrapporten onderzoek jaarverslagen examencommissies vanaf studiejaar 2017-2018. Bij iedere actie wordt aangegeven of deze verplicht is voor elke examencommissie of dat het een advies betreft.

De acties dienen in samenhang te worden gezien en de belangrijkste verplichte acties (deze zijn ter versterking van het systeem) raken de onderstaande thema's en issues:

- governance (inrichting en verantwoordelijkheden, verwachtingen opleidingsteams (zorgen) en examencommissies (borgen)
- verduidelijking taken EC, Opleidingsmanagement, TC's en staf (O&K, AT e.d.)
- benoemingsvereisten, taken TC en linking-pin (voorzitter TC is lid EC)
- roep om zuivere toetsborgingscommissies (enkel borgende taken!)
- vertaling mandaten EC-TC's naar concrete activiteitenplannen
- versterking werking P&C-cyclus EC- TC's (èn P&C-cyclus EC-Opleidingsmanagement t.b.v. monitoring, opvolging en bijsturing van activiteiten, respectievelijk verbeterplannen
- borging eindniveau, als onderdeel ook de taak(-verdeling) EC en TC bij borgen eindniveau (gerealiseerde leerresultaten/eindkwalificaties)
- Kwantitatieve gegevens en facilitering

Onderzoeksrapport PVE	Thema	Acties	Categorie (verplicht/ advies)	Streefdatum	Status
2017-2018	Deskundigheidsbevordering	Actualiseer en centreer alle hulpmiddelen op HINT die te maken hebben met toetskwaliteit. Op deze plaats worden ook de hulpmiddelen van examencommissies geplaatst. O&K betrekken om dit te realiseren.	verplicht	2023-2024	Nog te starten
2019-2020	P&C EC-TC	Vertalen van mandaten EC-TC's naar een concrete activiteitenplanning t.b.v. P&C-cyclus - format mandaat EC - format concrete activiteitenplanning: toetskalender, bevindingen kwartaalrapportages, borgingsoverleggen met TC's, jaarplanning. Format mandaat + concrete activiteitenplanning opleveren en toevoegen aan het handboek EC.	verplicht	Maart 2023	lopend
2019-2020	P&C-cyclus EC-OM	Verder versterken van de P&C-cyclus Examencommissie – Opleidingsmanagement. Bevindingen en aanbevelingen EC en TC's bespreken met het opleidingsmanagement in een overleg per kwartaal.	verplicht	Maart 2023	lopend

		<p>Monitor de vorderingen van het opleidingsmanagement bij de implementatie van de aanbevelingen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - format jaarplanning - concrete activiteitenplanning (vormvrij) - registerlijst (vormvrij) <p>Kwartaal overleggen EC-MT vastleggen voor een geheel studiejaar in jaarplanner -> zie format jaarplanning bijlage mandaat.</p>			
2019-2020	Borgen vs Zorgen TC	<p>Streef naar de invoering van 'zuivere' Toetsborgingscommissies' (enkel borgen dus!): Laat een toetscommissie die in opdracht van een examencommissie werkt, géén zorgende taken uitvoeren in opdracht van het opleidingsmanagement.</p> <p>Inventarisatie zorgen borgen nav analyse jaarverslagen 2021-2022 en waar nodig passende acties ondernemen.</p>	verplicht	Augustus 2023	lopend
2019-2020	Vrijstelling	<p>Onderzoek als PVE de noodzaak van deelvrijstellingen o.b.v. de onderwijsvernieuwingen en ga hierover in gesprek met het instellingsbestuur.</p> <p>Via CcS-JZ + thematische bijeenkomst flexibilisering in het onderwijs 2022-2023</p>	verplicht	Maart 2023	lopend
2019-2020	Deskundigheidsbevordering	<p>Scholing aanbieden aan leden van de EC's en TC's wat betreft onderwijsvernieuwingen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - programmatisch toetsen - microcredentials - flexibilisering <p>In gesprek gaan met de voorzitters om in kaart te brengen wat de behoefte is van de TC leden en of de deskundigheidsbevordering centraal geregeld moet worden (PVE) of decentraal (examencommissies)</p>	verplicht	Mei 2023	lopend
2019-2020	Borging eindniveau	<p>Onderzoek wat de kwaliteit (was) is van de (alternatieve) online toetsen, analyseer de uitkomsten en kom tot inzichten die de kwaliteit van het online toetsen in de toekomst kunnen verhogen.</p> <p>Volgende punten vragen aandacht:</p> <ul style="list-style-type: none"> - huidige stand van zaken omtrent digitaal toetsysteem - ANS (digitaal toetsysteem) als vervanging Remindo en evt Möbius - zorgpunt fraudegevoeligheid en beveiligingsopties van ANS. 	verplicht	April 2023	Nog te starten
2019-2020	Kwantitatieve gegevens en facilitering	<p>Probeer v.w.b. het aantal vrijstellingen, verzoeken, klachten en CBE-zaken duidelijke afspraken te maken en aan te geven wat er precies geteld en vervolgens (in het Factsheets) ingevuld dient te worden. Vul de Factsheets in via een gedeeld document op de OneDrive HR-PVE.</p>	verplicht	mei 2023	Nog te starten

		Gedeeld factsheet gerealiseerd (chat Teams); nog geen nadere afspraken gemaakt over wat, hoe geteld dient te worden. Afspraken worden in het bestand verwerkt			
2020-2021	P&C-cyclus EC-TC	Zorg ervoor dat de inhoud van het jaarlijks herziene mandaat en de beschreven werkwijze overeenkomen met de beschrijving van de TC-activiteiten en reflectie in de paragrafen 3.1 en 3.2. en hoofdstuk 4 van het format Jaarverslag. In 2021-2022 jaarverslagen gerealiseerd en wordt nogmaals in jaarverslagen 2022-2023 betrokken.	Verplicht	2023-2024	lopend
2020-2021	P&C-cyclus EC-OM	Bedenk met het OM een werkwijze voor het vastleggen van de bevindingen en de vervolgacties hierop, zodat de PDCA-cycli van beide partijen (die immers met elkaar verweven zijn) beter doorlopen worden.	Verplicht	2022-2023	lopend
2020-2021	Verduidelijking taken TC	Gebruik, voor zover dit nog niet het geval is, een sollicitatieprocedure voor het werven van TC-leden, waarbij gebruik gemaakt wordt van voornoemde profielschets. Verkennen of er EC's zijn die reeds een eigen procedure hanteren.	Verplicht	2023-2024	Nog te starten
2020-2021	Borging eindniveau	Geef naast een expliciet oordeel van het niveau, ook een expliciet oordeel over "het geheel der dingen", waarbij samenhang van cursussen met de bijbehorende toetsen en plaats in het curriculum navolgbaar zijn. Dit is opgenomen in het jaarverslag hoofdstuk 12, paragraaf 12.1. Evalueren.	Verplicht	2022-2023	lopend
2020-2021	Borging eindniveau	Organiseer een aparte sessie met OM om concrete valideringsactiviteiten te bespreken (bijv. uitwisseling van eindwerken). Inventariseer bij de voorzitters wat de stand van zaken is en welke afspraken er zijn gemaakt?	Verplicht	2022-2023	Nog te starten
2020-2021	Verduidelijking taken EC	Het PVE stelt een harmoniserende richtlijn inzake fraude en bijbehorende sancties en stemt deze af met andere mogelijke gedragen en bijbehorende punitieve sancties. De harmoniserende richtlijn heeft een adviserend karakter richting de individuele examencommissies. Niet alleen afstemming van sancties is raadzaam, ook van bevoegdheden als het gaat om een kwestie waarbij niet alleen het kennen en kunnen van een student moeilijk is te beoordelen maar ook het gedrag van de student in strijd is met gedragsregels. Tevens is een goede informatievoorziening ook van belang. RAC is bezig met een sanctieladder. IVL heeft een sanctieladder. Deze kunnen als uitgangspunt genomen worden voor een HR-brede sanctieladder. Bestaande sanctieladders van andere hogescholen kunnen als voorbeeld gebruikt worden.	Verplicht	2023-2024	lopend

8.2 Kwantitatieve gegevens¹³

1 = samengevoegd tot FinMan per 2020-2021
* = voormalige EC's - IGO B - IGO AvB (Masters) - IvL- Lero - IVL - Pabo/M LI

Faciliteiten (in fte voor leden en voorzitter)

Faciliteiten voor de examencommissie Instituutstotalen: uren per week (voorzitter, leden, secretaris)	2021/2022 in weektaakomvang				2020/2021 in weektaakomvang				2019/2020
	vz	leden	secr	totaal	vz	leden	secr	totaal	
CMI	0,4	0,6	0,8	1,8	0,4	0,6	0,8	1,8	zie vorig jaar
COM	0,8	0,8	0,8	2,4	0,8	1,2	0,8	2,8	zie vorig jaar
CTO	0,1	0,03	0,04	0,2					0,2
EAS	0,8	2,1	0,8	3,7	0,8	0,8	0,8	2,4	2,4
FinMan (HRBS)	1	2,08	1	4,1	1	1,4	0,9	3,3	X
IBK ¹	X	X	X	X	X	X	X	X	zie vorig jaar
IFM ¹	X	X	X	X	X	X	X	X	2,5
*	X	X	X	X	X	X	X	X	zie vorig jaar
*	X	X	X	X	X	X	X	X	
IGO	0,6	1,4	0,8	2,8	0,4	1,4	0,8	2,6	zie vorig jaar
ISO	0,3	1	n.i	1,3	0,3	1	n.i.	1,3	zie vorig jaar
IvG	0,4	1,45	1,4	3,3	0,4	1,45	1,4	3,25	3,45
*	X	X	X	X	X	X	X	X	X
*	X	X	X	X	X	X	X	X	X
IvL	0,6	0,14	0,6	1,3	0,6	1,09	0,7	2,39	1,89
RAC	0,8	2	0,6	3,4	0,7	1,6	0,6	2,9	2,7
RBS	0,5	1,4	0,9	2,8	0,5	0,2	0,9	2,9	zie vorig jaar
RMI	0,2	0,4	0,2	0,8	0,2	0,3	0,2	0,7	zie vorig jaar
WdKA	0,6	0,8	0,6	2,0	0,6	0,6	0,6	1,8	1,5
in uren									
Totaal in weektaakomvang	3,6	9,1	5,5	23,3	3,9	7,2	5,6	19,0	27,1

¹³ Wegens het ontbreken van het jaarverslag WdKA, zijn de kwantitatieve gegevens hiervan (nog) niet allemaal meegerekend.

Faciliteiten voor de toetscommissie (borgen)

Faciliteiten voor de toetscommissie (borgen) Instituutstotalen: uren per jaar	2021/2022			
	# opleiding	# TC	# leden	totaal uren
CMI	5	5	8	1280
COM	2	1	3	
CTO (voor het toelatingstraject)	1	1	3	48
EAS	8	3gr (8)	26	1092
FinMan (HRBS)	9 (na OP2 10)	1	12	2840
IBK ¹	X			
IFM ¹	X			
*	X			
*	X			
IGO	8	8		
ISO	3	3	11	?
IvG	12	9 ^{***})	24 ^{**})	2496
*	X			
*	X			
IvL	14	5	10	4148
RAC	17	3	15	1580
RBS	IB/Master	2	6 IB / 3 Master	520 IB / 260 Master
RMI	5	1	5	425
WdKA	8 (daarbinnen 19 varianten)	2	8 (3 en 5)	580 (200 en 380)
in uren				
Totaal in jaarmvang				12629

Aantal plenaire vergaderingen

Vergaderingen Aantallen	2021/2022	2020/2021	2019/2020
CMI	39	31	38
COM	22	22	22
CTO	19		15
EAS	50	23	25
FinMan (HRBS)	13	13	X
IBK ¹	X	X	44
IFM ¹	X	X	13
*	X	x	x
*	X	x	x
IGO	21	13	21
ISO	37	33	43
IvG	70	73	68
*	X	X	X
*	X	X	X
IvL	39	33	40
RAC	40	40	38
RBS	11	24	23
RMI	18	18	18
WdKA	34	38	26
Totaal	413	361	379

Aantal afgegeven getuigschriften per soort

Getuigschriften	2021/2022	2020/2021	2019/2020
Propedeuse			
CMI	395	427	315
COM	571	722	593
CTO (21+)	131		187
EAS	525	761	467
FinMan (HRBS)	846	997	X
IBK ¹	X	X	459
IFM ¹	X	X	291
*	X	X	X
*	X	X	n.v.t.
IGO	807	733	525
ISO	355	336	429
IvG	850	934	735
*	X	X	X
*	X	X	X
IvL	703	817	534
RAC	X	X	X
RBS	364	582	552
RMI	93		130
WdKA	393	575	504
Totaal	6033	6884	5534

Getuigschriften	2021/2022	2020/2021	2019/2020
Bachelor			
CMI	387	490	402
COM	774	567	573
CTO (NT2)	33		47
EAS	416	499	406
FinMan (HRBS)	735	751	X
IBK ¹	X	X	410
IFM ¹	X	X	270
*	X	X	X
*	X	X	n.v.t.
IGO	523	624	513
ISO	326	371	461
IvG	631	642	642
*	X	X	X
*	X	X	X
IvL	626	634	567
RAC	X	X	X
RBS	378	511	423
RMI	113	170	175
WdKA	401	363	375
Totaal	5343	5622	5264

Getuigschriften Ad	2021/2022	2020/2021	2019/2020
CMI	X	X	X
COM	X	X	X
EAS	X	X	X
FinMan (HRBS)	X	X	X
IBK ¹	X	X	X
IFM ¹	X	X	X
*	X	X	X
*	X	X	X
IGO	X	X	X
ISO	X	X	X
IvG	3	6	1
*	X	X	X
*	X	X	X
IvL	5	2	4
RAC	741	717	740
RBS	X	X	X
RMI	X	X	X
WdKA	X	X	X
Totaal	749	725	745

Getuigschriften Masters	2021/2022	2020/2021	2019/2020
CMI	X	X	X
CTO	X	X	X
COM	X	X	X
EAS	X	X	X
FinMan (HRBS)	X	X	X
IBK ¹	X	X	X
IFM ¹	X	X	X
*	X	X	X
*	X	X	X
IGO	39		20
ISO	45	70	54
IvG	111	141	112
*	X	X	X
*	X	X	X
IvL	12	23	24
RAC	X	X	X
RBS	129	132	182
RMI	X	X	X
WdKA	54	50	57
Totaal	390	416	449

Verleende individuele vrijstellingen

Verleende vrijstellingen (ind.+categ.) Aantallen	2021/2022	2020/2021	2019/2020
CMI	31	40	55
COM	8	15	43
CTO	76		80
EAS	9	17	6
FinMan (HRBS)	14	49	X
IBK ¹	X	X	37
FinMan ¹	X	X	19
*	X	X	X
*	X	X	8
IGO	493	599	214
ISO	3	12	3
IvG	116	85	91
*	X	X	X
*	X	X	X
IvL	164	567	514
RAC	72	20	65
RBS	7	4	18
RMI	8	5	27
WdKA	9	4	6
Totaal	1010	1417	1186

Fraude en andere onregelmatigheden (per gebeurtenis)

Fraude en andere onregelmatigheden Aantallen studenten (waarvan bewezen)	2021/2022	2020/2021	2019/2020
CMI	33	17	25
COM	78	126	73
CTO	0		7
EAS	53	61	28
FinMan HRBS	192	112	X
IBK ¹	X	X	86
FinMan ¹	X	X	39
*	X	X	X
*	X	X	X
IGO	238	162	49
ISO	60	83	56
IvG	24	9	8
*	X	X	X
*	X	X	X
IvL	52	56	47
RAC	83	58	52
RBS	112	175	27
RMI	24	31	30
WdKA		16	6
Totaal	949	906	533

Toetsgerelateerde klachten (waarvan gegrond)

Toetsgerelateerde klachten Aantallen (waarvan gegrond)	2021/2022	2020/2021	2019/2020
CMI	77 (25)	30 (1)	18(0)
COM	20	11	23
CTO	-	-	40
EAS	29(6)	21(5)	11(5)
FinMan (HRBS)	97 (22)	90 (22)	X
IBK ¹	X	X	54(8)
IFM ¹	X	X	117
*	X	X	X
*	X	X	X
IGO	93 (31)	56 (8)	53 (21)
ISO	9 (3)	8 (0)	33(10)
IvG	37	19	27 (14)
*	X	X	X
*	X	X	X
IvL	36 (24)	46	36
RAC	86 (40)	120 (53)	151 (61)
RBS	100 (64)	21 (6)	
RMI	14 (3)	37(6)	22(2)
WdKA		373 (331)	403(356)
Totaal	598 (218)	459 (432)	1011(478)

Hoorzittingen

Hoorzittingen examencommissies Aantallen	2021/2022	2020/2021	2019/2020
CMI	58	59	48
COM	87	136	81
CTO	0		0
EAS	89	71	31
FinMan (HRBS)	95	161	X
IBK ¹	X	X	120
IFM ¹	X	X	116
*	X	X	X
*	X	X	X
IGO	224	305	128
ISO	62	98	56
IvG	75	53	4
*	X	X	X
*	X	X	X
RAC	124	88	130
IvL	107	72	109
RBS	122	189	99
RMI	13	22	39
WdKA		8	7
Totaal	1056	1262	968

CBE-zaken (waarvan gegrond)

CBE-zaken Aantallen (waarvan gegrond)	2021/2022	2020/2021	2019/2020
CMI	8 (0)		4(4)
COM	31(0)	21(2)	7(1)
CTO	0		0
EAS	8(1)	9(0)	89(0)
FinMan (HRBS)	22 (3)	17 (5)	
IBK ¹	X	X	19(1)
IFM ¹	X	X	4(?)
*	X	X	X
*	X	X	X
IGO	37 (8)	20(7)	7(0)
ISO	22 (1)	39 (2)	4(1)
IvG	22	26	4(2)
*	X	X	X
*	X	X	X
IvL	20 (0)	17	6(1)
RAC	12 (0)	19 (0)	17 (0)
		34 (31 gegrond)	23(1)
RBS	14 (0)	7 (0)	4 (1)
RMI	10 (0)	4 (0)	7(0)
WdKA			
Totaal	206 (13)	209 (47)	114(12)